

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ 2008-2010

ΕΠΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ 2010 – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1. Πώς χρησιμοποιείται το παρόν έγγραφο	3
2. Γενικό πλαίσιο πολιτικής	4
3. Οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του προγράμματος διά βίου μάθησης.....	5
4. Όροι του εγκάρσιου προγράμματος	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	8
1. Comenius – Σχολική εκπαίδευση.....	8
1.1. Κινητικότητα και εταιρικές σχέσεις.....	10
1.2. Πολυμερή σχέδια.....	10
1.2.1. Προτεραιότητα 1: Η ανάπτυξη προσεγγίσεων για τη διδασκαλία και τη μάθηση που να υποστηρίζουν την απόκτηση «εγκάρσιων» βασικών ικανοτήτων από όλους τους μαθητές	10
1.2.2. Προτεραιότητα 2: Βελτίωση της ικανότητας ανάγνωσης και άλλων βασικών δεξιοτήτων	11
1.2.3. Προτεραιότητα 3: Εκμάθηση γλωσσών και γλωσσική πολυμορφία	11
1.2.4. Προτεραιότητα 4: Δημιουργία ψηφιακού περιβάλλοντος μάθησης για την απόκτηση βασικών ικανοτήτων.....	11
1.2.5. Προτεραιότητα 5: Μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου	12
1.2.6. Προτεραιότητα 6: Ανάπτυξη και διευθυντικά στελέχη των σχολείων	12
1.3. Δίκτυα	12
1.3.1. Προτεραιότητα 1: Δημιουργία υψηλής ποιότητας νηπιακής εκπαίδευσης και φροντίδας 12	
1.3.2. Προτεραιότητα 2: Η άσκηση διευθυντικών καθηκόντων στα σχολεία	13
1.3.3. Προτεραιότητα 3: Στήριξη της επιχειρηματικότητας και σύνδεση με τον κόσμο της εργασίας.....	13
1.3.4. Προτεραιότητα 4: Δημιουργία ψηφιακού περιβάλλοντος μάθησης για την απόκτηση βασικών ικανοτήτων.....	13
1.3.5. Προτεραιότητα 5: Αύξηση της ελκυστικότητας της εκπαίδευσης στο χώρο των επιστημών και της τεχνολογίας	14
1.3.6. Προτεραιότητα 6: Ανάπτυξη ειδικής αγωγής με σκοπό την ενσωμάτωση όλων των νέων, ιδίως των νέων με αναπηρία	14
1.3.7. Προτεραιότητα 7: Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου	14
2. Erasmus – Τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της προηγμένης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.....	16
2.1. Κινητικότητα.....	18
2.2. Πολυμερή σχέδια.....	19
2.2.1. Σχέδια ανάπτυξης προγραμμάτων σπουδών.....	19
2.2.2. Σχέδια εστιασμένα στη συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων	20
2.2.3. Σχέδια που υποστηρίζουν την ατζέντα εκσυγχρονισμού για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.....	20
2.2.4. Σχέδια εικονικής πανεπιστημιούπολης.....	21
2.3. Δίκτυα	21
2.3.1. Ακαδημαϊκά δίκτυα	22
2.3.2. Διαρθρωτικά δίκτυα	22

3.	Leonardo da Vinci – Αρχική και συνεχής επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	23
3.1.	Κινητικότητα και εταιρικές σχέσεις	24
3.2.	Πολυμερή σχέδια	25
3.2.1.	Προτεραιότητα 1: Διαφάνεια και αναγνώριση ικανοτήτων και επαγγελματικών προσόντων	26
3.2.2.	Προτεραιότητα 2: Αύξηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας των συστημάτων και πρακτικών ΕΕΚ	26
3.2.3.	Προτεραιότητα 3: Ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας – Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας	27
3.2.4.	Προτεραιότητα 4: Ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων εκπαιδευτικών, επιμορφωτών και εκπαιδευτών στον τομέα της ΕΕΚ	28
3.3.	Δίκτυα	28
3.3.1.	Δίκτυα ECVET	28
3.3.2.	Δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων	29
4.	Grundtvig – Εκπαίδευση ενηλίκων και άλλοι τρόποι εκπαίδευσης	30
4.1.	Κινητικότητα και εταιρικές σχέσεις	31
4.2.	Πολυμερή σχέδια	32
4.2.1.	Προτεραιότητα 1: Βασικές ικανότητες	32
4.2.2.	Προτεραιότητα 2: Βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης ενηλίκων	32
4.2.3.	Προτεραιότητα 3: Βελτίωση της ελκυστικότητας της εκπαίδευσης ενηλίκων και της πρόσβασης σε αυτή	33
4.2.4.	Προτεραιότητα 4: Βελτίωση της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης	33
4.2.5.	Προτεραιότητα 5: Προώθηση της μάθησης ενηλίκων για περιθωριοποιημένους και μειονεκτούντες πολίτες και μετανάστες	34
4.2.6.	Προτεραιότητα 6: Διδασκαλία και μάθηση σε μεγαλύτερες ηλικίες· διαγενεακή μάθηση και μάθηση στην οικογένεια	34
4.3.	Δίκτυα	35
4.3.1.	Προτεραιότητα 1: Εκμάθηση γλωσσών στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων	35
4.3.2.	Προτεραιότητα 2: Ακαδημαϊκή δικτύωση στην εκπαίδευση ενηλίκων	35
4.3.3.	Προτεραιότητα 3: Δικτύωση ενδιαφερόμενων μερών στην εκπαίδευση ενηλίκων	36
4.3.4.	Προτεραιότητα 4: Επικύρωση και πιστοποίηση	36
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΕΓΚΑΡΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	37
1.	Βασική δραστηριότητα 1- Συνεργασία σε θέματα πολιτικής και καινοτομία	37
1.1	Επισκέψεις μελέτης για ειδικούς της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης και για αρμόδιους για τη λήψη αποφάσεων - (Κινητικότητα)	37
1.2	Μελέτες και συγκριτική έρευνα	38
2.	Βασική δραστηριότητα 2 - Γλώσσες	40
2.1	Πολυμερή σχέδια	40
2.2	Δίκτυα	41
3.	Βασική δραστηριότητα 3 - ΤΠΕ	42
3.1	Πολυμερή σχέδια	42
3.2	Δίκτυα	43
4.	Βασική δραστηριότητα 4 – Διάδοση και αξιοποίηση αποτελεσμάτων	45
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ JEAN MONNET	46
	Δραστηριότητες διδασκαλίας, έρευνας και προβληματισμού Jean Monnet	46

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΠΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΓΓΡΑΦΟ

Στο παρόν έγγραφο επικαιροποιούνται οι προτεραιότητες της γενικής πρόσκλησης 2008-2010 του κοινοτικού προγράμματος για τη διά βίου μάθηση. Καθορίζονται, δηλαδή, τα θέματα προτεραιότητας που αποτελούν αντικείμενο της πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων στο πλαίσιο των διαφόρων δράσεων του προγράμματος. Αν και η πρόσκληση 2008-2010 παραμένει, στο μεγαλύτερο μέρος της, αμετάβλητη, εισάγονται ορισμένες προσαρμογές, έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι εξελίξεις στις προτεραιότητες πολιτικής.

Οι προτεραιότητες που ορίζονται στο παρόν έγγραφο αντικατοπτρίζουν θέματα καίριας σημασίας για την ανάπτυξη πολιτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Οι προτάσεις, για να επιλεγούν, θα πρέπει κανονικά να ανταποκρίνονται σε αυτές τις προτεραιότητες.

Η ανάγνωση της γενικής πρόσκλησης πρέπει να γίνει σε συνδυασμό με τα ακόλουθα έγγραφα:

- την απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος διά βίου μάθησης 2007- 2013¹.
- τον οδηγό του προγράμματος διά βίου μάθησης, όπου περιγράφονται, μεταξύ άλλων, οι δράσεις και οι σχετικές οικονομικές και διοικητικές ρυθμίσεις².

¹ Απόφαση αριθ. 1720/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2006, για τη θέσπιση προγράμματος δράσης στον τομέα της διά βίου μάθησης και απόφαση αριθ. 1357/2008/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 1720/2006/ΕΚ.

² http://ec.europa.eu/education/lfp/doc848_en.htm

2. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Γενική προτεραιότητα του προγράμματος διά βίου μάθησης είναι να ενισχυθεί η συμβολή της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην επίτευξη του στόχου της Λισαβόνας να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση η πλέον ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης, με βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης, και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα διά βίου μάθησης στηρίζει την εφαρμογή της ευρωπαϊκής πολιτικής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, όπως ορίζεται στο πρόγραμμα εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010»³ και στο νέο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία έως το 2020. Με την ανοικτή μέθοδο συντονισμού, στόχος των κρατών μελών είναι να υλοποιήσουν τη διά βίου μάθηση και την κινητικότητα, βελτιώνοντας την ποιότητα και την αποδοτικότητα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, προωθώντας την ισότητα, την κοινωνική συνοχή και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά, καθώς και τονώνοντας τη δημιουργικότητα και την καινοτομία σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη⁴.

Σε αυτό το πλαίσιο, ιδιαίτερα σημαντικές για την παρούσα πρόσκληση υποβολής προτάσεων είναι και οι ακόλουθες πρόσφατες πρωτοβουλίες:

- η ανακοίνωση «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας», με σκοπό την πρόβλεψη και την ικανοποίηση των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες⁵.
- η συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια νέα εταιρική σχέση για τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημίων: το φόρουμ της ΕΕ για το διάλογο πανεπιστημίων-επιχειρήσεων»⁶.
- οι δραστηριότητες για την τόνωση της κινητικότητας των πολιτών και οι προσπάθειες για την εξασφάλιση διαφάνειας στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη και τη βελτίωση της αναγνώρισης των περιόδων μάθησης στο εξωτερικό⁷.

Στον δικτυακό τόπο της ΓΔ ΕΑΚ δημοσιεύεται πλήρης σειρά εγγράφων αναφοράς για την εν λόγω πολιτική⁸.

Το συγκεκριμένο πλαίσιο πολιτικής για τη σχολική εκπαίδευση, την τριτοβάθμια εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και τη μάθηση ενηλίκων παρέχεται στα κεφάλαια σχετικά με τα τομεακά προγράμματα.

³ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc28_en.htm

⁴ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΣΕΚ 2020»), http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/107622.pdf

⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1122_en.htm

⁶ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1124_en.htm

⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1292_en.htm

⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc36_en.htm

3. ΟΙ ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του προγράμματος διά βίου μάθησης διατυπώνονται στο άρθρο 1 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος και παρατίθενται στη συνέχεια για ενημέρωση. Ισχύουν, ανάλογα με την περίπτωση, για όλα τα μέρη του προγράμματος και συμπληρώνονται από ειδικούς και επιχειρησιακούς στόχους για κάθε επιμέρους πρόγραμμα, οι οποίοι παρατίθενται στα σχετικά κεφάλαια της παρούσας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων.

Ο γενικός στόχος του προγράμματος, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι: να συμβάλει, με τη διά βίου μάθηση, στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προηγμένης κοινωνίας της γνώσης, με βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, καλύτερες και περισσότερες θέσεις απασχόλησης και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή, διασφαλίζοντας, παράλληλα, ικανοποιητική προστασία του περιβάλλοντος για τις μελλοντικές γενιές. Αποσκοπεί ιδίως στην ενίσχυση των ανταλλαγών, της συνεργασίας και της κινητικότητας μεταξύ των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να καταστούν παγκόσμιο σημείο αναφοράς ως προς την ποιότητα.

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η συμβολή στην ανάπτυξη ποιοτικής διά βίου μάθησης και η προώθηση υψηλών επιδόσεων, καινοτομίας και μιας ευρωπαϊκής διάστασης στα συστήματα και τις πρακτικές στο χώρο της διά βίου μάθησης·
- β) η υποστήριξη της πραγμάτωσης του ευρωπαϊκού χώρου για τη διά βίου μάθηση·
- γ) η συνδρομή στη βελτίωση της ποιότητας, της ελκυστικότητας και της προσπελασιμότητας των ευκαιριών για διά βίου μάθηση στα κράτη μέλη·
- δ) η ενίσχυση της συμβολής της διά βίου μάθησης στην κοινωνική συνοχή, στην ενεργό συμμετοχή στα κοινά, στον διαπολιτισμικό διάλογο, στην ισότητα των φύλων και στην προσωπική ολοκλήρωση του ατόμου·
- ε) η συνδρομή στην προώθηση της δημιουργικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της απασχολησιμότητας και της επιχειρηματικότητας·
- στ) η αυξημένη συμμετοχή στη διά βίου μάθηση των ατόμων όλων των ηλικιών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των μειονεκτούσων ομάδων, ανεξαρτήτως κοινωνικοοικονομικού επιπέδου·
- ζ) η προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής ποικιλομορφίας·
- η) υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής για τη διά βίου μάθηση με βάση τις ΤΠΕ (τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας)·
- θ) η ενίσχυση του ρόλου της διά βίου μάθησης στη συνειδητοποίηση της ιδιότητας του ευρωπαίου πολίτη, με βάση την κατανόηση και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας και την ενθάρρυνση της ανοχής και του σεβασμού προς τους άλλους λαούς και πολιτισμούς·
- ι) η προώθηση της συνεργασίας για τη διασφάλιση της ποιότητας σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην Ευρώπη·
- ια) η ενθάρρυνση της βέλτιστης χρήσης των αποτελεσμάτων, των καινοτόμων προϊόντων και των διαδικασιών και η ανταλλαγή ορθών πρακτικών στους τομείς που καλύπτει το

πρόγραμμα διά βίου μάθησης, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

4. ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΕΓΚΑΡΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 2 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος διά βίου μάθησης, τα πολυμερή σχέδια και δίκτυα στο πλαίσιο των προγραμμάτων Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci και Grundtvig, καθώς και οι βασικές δραστηριότητες του εγκάρσιου προγράμματος είναι επίσης ανοικτά σε εταίρους από τρίτες χώρες οι οποίοι δεν συμμετέχουν στο πρόγραμμα διά βίου μάθησης βάσει του άρθρου 7 της εν λόγω απόφασης. Στον οδηγό του προγράμματος διά βίου μάθησης παρέχονται λεπτομερή στοιχεία για τις σχετικές δράσεις και για τους τρόπους συμμετοχής.

Συνοδευτικά μέτρα υποστηρίζονται σε όλα τα τομεακά προγράμματα και στη βασική δραστηριότητα 2 (Γλώσσες).

Σε όλα τα προγράμματα δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη συστηματική διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων σε επίπεδο σχεδίου, προγράμματος και πολιτικής. Όλες οι προτάσεις σχεδίων πρέπει να περιλαμβάνουν σαφές σχέδιο για τη διάδοση και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων.

Η Επιτροπή θα εξετάσει τις αιτήσεις συγχρηματοδότησης νέων προγραμμάτων εργασίας για δίκτυα που χρηματοδοτήθηκαν τα προηγούμενα έτη με βάση τις αποδεδειγμένες επιδόσεις των δικτύων και την προστιθέμενη αξία των νέων προτάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. COMENIUS – ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Εισαγωγή: Πλαίσιο πολιτικής

Τον Νοέμβριο του 2008 το Συμβούλιο Υπουργών Παιδείας συμφώνησε να ενισχύσει την ευρωπαϊκή συνεργασία όσον αφορά τις πολιτικές για τη σχολική εκπαίδευση⁹. Ο σκοπός είναι να παρέχεται σε όλους τους νέους ποιοτική εκπαίδευση η οποία να τους δίνει τα εφόδια που χρειάζονται ώστε να βρουν τη θέση τους στις παγκοσμιοποιημένες κοινωνίες και στον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο εργασίας, και να τους βοηθά να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους, όπως στους τομείς της καινοτομίας, της δημιουργικότητας και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά.

Αυτή η συνεργασία εδράζεται στο έργο που επιτελείται από κοινού στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010»¹⁰ και ιδίως στο έργο σχετικά με τις βασικές ικανότητες¹¹, την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών¹² και την ισότητα¹³. Λαμβάνει υπόψη την προτροπή που εξέδωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τον Μάρτιο του 2008, προς τα κράτη μέλη «ώστε να μειωθεί ο αριθμός των νέων που εξακολουθούν να μην έχουν ικανοποιητική ικανότητα ανάγνωσης και των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, να βελτιωθούν τα επίπεδα απόκτησης δεξιοτήτων των μαθητών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και ή από μειονεκτούσες ομάδες», και να τονωθούν η δημιουργικότητα και η καινοτομία στην εκπαίδευση¹⁴.

Η εντονότερη συνεργασία στην πολιτική για τα σχολεία είναι επίσης σημαντική, καθώς η πρόοδος προς τη θέσπιση ευρωπαϊκών κριτηρίων αναφοράς (benchmarks)¹⁵ όσον αφορά τη σχολική εκπαίδευση υπήρξε ανεπαρκής: δεν βελτιώθηκε η ικανότητα ανάγνωσης, ενώ οι ρυθμοί βελτίωσης ως προς την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και την ολοκλήρωση του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παραμένουν υπερβολικά βραδείς. Αν και

⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την προετοιμασία των νέων για τον 21ο αιώνα: ένα πρόγραμμα ευρωπαϊκής συνεργασίας στο σχολικό τομέα. 2905η σύνοδος του Συμβουλίου Παιδεία, Νεολαία και Πολιτισμός, 21 Νοεμβρίου 2008, Βρυξέλλες,

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/104238.pdf

¹⁰ http://ec.europa.eu/education/index_en.htm

¹¹ Σύσταση 2006/962/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση, ΕΕ L 394 της 30.12.2006, σ. 10.

http://ec.europa.eu/education/school-education/doc830_en.htm

¹² Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2007, για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών (2007/C 300/07), Νοέμβριος του 2007, http://ec.europa.eu/education/school-education/doc832_en.htm

¹³ Αποδοτικότητα και ισότητα στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – COM(2006) 481 τελικό, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0481:FIN:EN:PDF>

¹⁴ Συμπεράσματα του Συμβουλίου 13/14 Μαρτίου 2008 – Συμπεράσματα της Προεδρίας, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/99410.pdf

¹⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου του Μαΐου 2003 σχετικά με τα επίπεδα αναφοράς μέσω ευρωπαϊκών επιδόσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (benchmarks), και ετήσια έκθεση προόδου 2008, η οποία διατίθεται στην ενότητα «Νέα» στον δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc34_en.htm

ο αριθμός των μαθητών στα μαθηματικά, τις επιστήμες και την τεχνολογία πέτυχε το στόχο, τα κορίτσια εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται και, αν δεν συνυπολογιστούν οι σπουδές πληροφορικής, οι συνολικοί αριθμοί φθίνουν.

Αυτές οι εξελίξεις και οι προκλήσεις σε επίπεδο πολιτικής, αν εξεταστούν από κοινού, καθιστούν αναγκαία την εντονότερη ευρωπαϊκή συνεργασία, με σκοπό:

A. Να δοθούν σε όλους τους μαθητές οι βασικές ικανότητες για τη διά βίου μάθηση, όπως προβλέπονται στη σύσταση του 2006:

1. Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα·
2. Επικοινωνία σε ξένες γλώσσες·
3. Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία·
4. Ψηφιακή ικανότητα·
5. Μεταγνωστικές ικανότητες (learning to learn)·
6. Κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη·
7. Πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα·
8. Πολιτισμική συνείδηση και έκφραση.

Αυτό σημαίνει ότι όχι μόνο θα εξασφαλίζεται πως όλοι οι μαθητές θα αποκτούν την πλήρη δέσμη των βασικών ικανοτήτων, τόσο των θεματικών όσο και των εγκάρσιων, αλλά και ότι θα χρησιμοποιούνται τεχνικές αξιολόγησης που θα στηρίζουν την εξατομικευμένη μάθηση.

B. Να παρέχεται μάθηση υψηλής ποιότητας για κάθε μαθητή. Αυτό προϋποθέτει τη γενίκευση της προσχολικής εκπαίδευσης· τη βελτίωση της ισότητας στα σχολικά συστήματα· τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου· και την αποτελεσματικότερη υποστήριξη της ένταξης των μαθητών με ειδικές ανάγκες στην κανονική εκπαίδευση.

Γ. Να εξακολουθήσει να βελτιώνεται η ποιότητα των εκπαιδευτικών και του λοιπού σχολικού προσωπικού. Αυτό απαιτεί περισσότερη και καλύτερης ποιότητας εκπαίδευση των εκπαιδευτών καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους· αποδοτικότερη πρόσληψη εκπαιδευτικών· και παροχή βοήθειας προς τα διευθυντικά στελέχη των σχολείων ώστε να εστιάζουν τις προσπάθειές τους στη βελτίωση της μάθησης.

Το 2008 η Επιτροπή οργάνωσε διαβούλευση¹⁶ σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα οι προκλήσεις που συνεπάγονται η μετανάστευση και η κινητικότητα εντός της ΕΕ. Τα αποτελέσματα αυτής της διαβούλευσης θα συμβάλουν στον καθορισμό πιο στοχευμένων πολιτικών, ώστε να εξασφαλίζονται δίκαια αποτελέσματα για όλους τους εκπαιδευόμενους. Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει έκθεση σχετικά με την εν λόγω διαβούλευση το φθινόπωρο του 2009.

Εισαγωγή: Ειδικό και επιχειρησιακό στόχοι του προγράμματος Comenius

¹⁶ Πράσινη Βίβλος «Μετανάστευση και κινητικότητα: προκλήσεις και ευκαιρίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα της ΕΕ»· η διαβούλευση περατώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2008: http://ec.europa.eu/education/news/news490_en.htm

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος Comenius, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) να αναπτυχθούν στους νέους και στο εκπαιδευτικό προσωπικό η γνώση και η κατανόηση της ποικιλομορφίας των ευρωπαϊκών πολιτισμών και γλωσσών και της αξίας της·
- β) να βοηθήσει τους νέους να αποκτήσουν τις βασικές βιοτικές δεξιότητες και ικανότητες που είναι απαραίτητες για την προσωπική τους ανάπτυξη, για τη μελλοντική τους απασχόληση και για να γίνουν ενεργοί πολίτες.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Comenius, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 παράγραφος 2 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η βελτίωση της ποιότητας και η ποσοτική αύξηση της κινητικότητας που αφορά μαθητές και εκπαιδευτικό προσωπικό στα διάφορα κράτη μέλη·
- β) η βελτίωση της ποιότητας και η ποσοτική αύξηση των εταιρικών σχέσεων μεταξύ σχολείων από διαφορετικά κράτη μέλη, κατά τρόπον ώστε τουλάχιστον 3 εκατομμύρια μαθητές να συμμετάσχουν σε κοινές εκπαιδευτικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του προγράμματος·
- γ) η ενθάρρυνση της εκμάθησης σύγχρονων ξένων γλωσσών·
- δ) η υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής για τη διά βίου μάθηση με βάση τις ΤΠΕ·
- ε) η ενίσχυση της ποιότητας και της ευρωπαϊκής διάστασης της εκπαίδευσης των δασκάλων·
- στ) η υποστήριξη βελτιώσεων στις παιδαγωγικές προσεγγίσεις και στη διαχείριση των σχολείων.

Προτεραιότητες για τις δράσεις του προγράμματος Comenius

Οι ακόλουθες ειδικές προτεραιότητες αντικατοπτρίζουν τις παραπάνω εξελίξεις πολιτικής και επισημαίνουν τους πρόσφορους τομείς για στενότερη συνεργασία σε επίπεδο πολιτικής.

1.1. Κινητικότητα και εταιρικές σχέσεις

Δεν υπάρχουν συγκεκριμένες θεματικές προτεραιότητες για τις δράσεις αυτές.

1.2. Πολυμερή σχέδια

Τα πολυμερή σχέδια του προγράμματος Comenius καλύπτουν την ανάπτυξη υλικού, μεθοδολογιών και άλλων υποστηρικτικών μέσων με σκοπό τη δημιουργία ή τη μεταφορά καινοτομίας. Αποβλέπουν στη βελτίωση της εκπαίδευσης και στη συνέχιση της επαγγελματικής ανέλιξης του σχολικού προσωπικού. Θα δίνεται προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα:

1.2.1. Προτεραιότητα 1: Η ανάπτυξη προσεγγίσεων για τη διδασκαλία και τη μάθηση που να υποστηρίζουν την απόκτηση «εγκάρσιων» βασικών ικανοτήτων από όλους τους μαθητές

Ολοένα και περισσότερο η αρχική εκπαίδευση καλείται να εφοδιάσει τους εκπαιδευόμενους με «εγκάρσιες» βασικές ικανότητες (βλ. βασικές ικανότητες 4 έως 8), οι οποίες δεν εμπίπτουν σε κανένα μεμονωμένο «θέμα» και, ως εκ τούτου, απαιτούν συντονισμένη προσέγγιση από

ευρύ φάσμα μελών του σχολικού προσωπικού. Υπάρχει ιδίως η ανάγκη βελτίωσης της παροχής κινήτρων στους μαθητές όσον αφορά τη μάθηση και τις μεταγνωστικές δεξιότητες.

Τα σχέδια πρέπει να επικεντρώνονται στην ανάπτυξη, τη δοκιμή και την εφαρμογή μαθημάτων, παιδαγωγικού υλικού και μεθόδων, καθώς και καινοτόμων στρατηγικών (π.χ. ομαδικής διδασκαλίας), που να έχουν σχεδιαστεί ώστε:

- να αυξάνονται τα κίνητρα των σπουδαστών και να γίνεται ελκυστικότερη η μάθηση, ιδίως για τους μετανάστες και τους κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντες·
- να ενισχύεται η απόκτηση μαθησιακών δεξιοτήτων από τους μαθητές·
- να ισχυροποιούνται οι δεσμοί μεταξύ της σχολικής εκπαίδευσης και του κόσμου της εργασίας και/ή της κοινωνίας των πολιτών·
- να εδραιώνεται η διαπολιτισμική εκπαίδευση και να αυξάνεται η συμβολή της στην κοινωνική ενσωμάτωση.

1.2.2. Προτεραιότητα 2: Βελτίωση της ικανότητας ανάγνωσης και άλλων βασικών δεξιοτήτων

Το επίπεδο των δεξιοτήτων ανάγνωσης των μαθητών σε ολόκληρη την ΕΕ δεν παρουσιάζει βελτίωση, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις βρίσκεται σε πτωτική πορεία. Η φύση αυτής της δεξιότητας μεταβάλλεται λόγω του αντικτύπου που έχουν τα νέα μέσα. Πρέπει ιδίως να γεφυρωθούν οι διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών όσον αφορά την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων και, σε πολλές περιπτώσεις, να ενισχυθούν οι βασικές δεξιότητες των μεταναστών (όπως η άριστη γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής) και των κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντων ατόμων.

Τα σχέδια πρέπει να επικεντρώνονται στην ανάπτυξη, τη δοκιμή και την εφαρμογή κύκλων μαθημάτων, υλικού, νέων παιδαγωγικών μεθόδων και στρατηγικών, σχεδιασμένων για τη βελτίωση της διδασκαλίας και της απόκτησης βασικών δεξιοτήτων.

1.2.3. Προτεραιότητα 3: Εκμάθηση γλωσσών και γλωσσική πολυμορφία

Τα σχέδια πρέπει να επικεντρώνονται ιδίως στην ανάπτυξη, τη δοκιμή και την εφαρμογή προγραμμάτων σπουδών, κύκλων μαθημάτων ή υλικού, μεθοδολογιών και παιδαγωγικών στρατηγικών σε τομείς όπως:

- η εκμάθηση γλωσσών σε μικρή ηλικία·
- η ανάπτυξη και διάδοση εργαλείων διδασκαλίας και εκμάθησης των λιγότερο ομιλούμενων και διδασκόμενων ξένων γλωσσών·
- η ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας· και
- η εξέταση των γλωσσικών δεξιοτήτων.

1.2.4. Προτεραιότητα 4: Δημιουργία ψηφιακού περιβάλλοντος μάθησης για την απόκτηση βασικών ικανοτήτων

Πρέπει να βελτιωθούν και να επικαιροποιηθούν οι δεξιότητες και οι γνώσεις των εκπαιδευτικών, ώστε να αξιοποιούν τις νέες ευκαιρίες που δημιουργούνται από τις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας, με σκοπό τη στήριξη της μάθησης και της διδασκαλίας, καθώς και της ανάπτυξης ικανοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Τα σχέδια πρέπει να επικεντρώνονται στην ανάπτυξη, τη δοκιμή και την εφαρμογή υλικού, κύκλων μαθημάτων και νέων παιδαγωγικών μεθόδων, σχεδιασμένων να βοηθούν τους εκπαιδευτικούς στην αποδοτική χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, με σκοπό την υποστήριξη της μάθησης και την καλύτερη χρήση ψηφιακού περιεχομένου καλής ποιότητας στη σχολική διδασκαλία.

1.2.5. Προτεραιότητα 5: Μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου

Η μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου παραμένει μία από τις κυριότερες προκλήσεις για τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα. Οι διδάσκοντες και το λοιπό σχολικό προσωπικό πρέπει να έχουν τα κατάλληλα εφόδια που θα τους επιτρέπουν να χαράζουν εξατομικευμένες στρατηγικές και στρατηγικές με βάση το σχολείο, ώστε να εξασφαλίζουν ότι όλοι οι μαθητές θα ολοκληρώνουν επιτυχώς τη σχολική τους εκπαίδευση.

Τα σχέδια πρέπει να εστιάζονται στη δημιουργία παιδαγωγικών προσεγγίσεων, στη δοκιμή και στην εφαρμογή στρατηγικών και υλικού που θα παράσχουν στους διδάσκοντες τα κατάλληλα εφόδια ώστε να συμβάλουν καταλυτικά στην πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.

1.2.6. Προτεραιότητα 6: Ανάπτυξη και διευθυντικά στελέχη των σχολείων

Το Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα σχολεία πρέπει να αναπτύσσονται ως «κοινότητες μάθησης», οι οποίες θα βασίζονται, μεταξύ άλλων, σ' ένα κοινό όραμα και εταιρικές σχέσεις (συμπράξεις). Οι δεξιότητες των διευθυντικών στελεχών των σχολείων στην κινητροδότηση των μαθητών και του προσωπικού όσον αφορά τη μάθηση είναι πλέον καίριας σημασίας. Σε αυτό το πλαίσιο, με τον όρο «διευθυντικά στελέχη των σχολείων» νοείται κάθε μέλος του προσωπικού με διευθυντικές αρμοδιότητες.

Τα σχέδια πρέπει να εστιάζονται στην ανάπτυξη, τη δοκιμή και την εφαρμογή στρατηγικών και πρακτικής κατάρτισης όσον αφορά την άσκηση διευθυντικών καθηκόντων, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ανάπτυξη του σχολείου ως κοινότητας μάθησης.

1.3. Δίκτυα

Θα δίνεται προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα:

1.3.1. Προτεραιότητα 1: Δημιουργία υψηλής ποιότητας νηπιακής εκπαίδευσης και φροντίδας

Τα δίκτυα πρέπει να παρέχουν βήμα/πλατφόρμα για από κοινού εξέταση και ευρωπαϊκή συνεργασία όσον αφορά τον καθορισμό και την προώθηση της ποιότητας στις υπηρεσίες νηπιακής εκπαίδευσης και φροντίδας, και ιδίως:

- τον καθορισμό, την ανταλλαγή και την περαιτέρω ανάπτυξη της πείρας και των ορθών πρακτικών στη νηπιακή εκπαίδευση και φροντίδα·
- την επιδίωξη ισορροπίας μεταξύ της κοινωνικής και της εκπαιδευτικής πτυχής των εν λόγω υπηρεσιών·

- την υποστήριξη της εκμάθησης γλωσσών σε μικρή ηλικία, ιδίως για τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών·
- την προώθηση παιδαγωγικών προσεγγίσεων που να ενισχύουν τη δημιουργικότητα στα παιδιά από μικρή ηλικία·
- τον εντοπισμό θεμάτων για πολυμερή σχέδια και άλλα μέσα συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

1.3.2. Προτεραιότητα 2: Η άσκηση διευθυντικών καθηκόντων στα σχολεία

Όπως σε πολλούς οργανισμούς όπου τα διευθυντικά καθήκοντα είναι καταναμημένα, οι διευθυντικές δεξιότητες θεωρούνται απαραίτητες για κάθε μέλος του προσωπικού που κατέχει υπεύθυνη θέση. Τα δίκτυα πρέπει να παρέχουν βήμα/πλατφόρμα για από κοινού εξέταση και ευρωπαϊκή συνεργασία όσον αφορά:

- τον καθορισμό και την προώθηση της καινοτομίας και των ορθών πρακτικών στην αποτελεσματική άσκηση των διευθυντικών καθηκόντων στα σχολεία.

1.3.3. Προτεραιότητα 3: Στήριξη της επιχειρηματικότητας και σύνδεση με τον κόσμο της εργασίας

Τα δίκτυα πρέπει να παρέχουν βήμα/πλατφόρμα για από κοινού εξέταση και ευρωπαϊκή συνεργασία όσον αφορά τον καθορισμό και την προώθηση της καινοτομίας και των ορθών πρακτικών στην επιχειρηματικότητα και τη διασύνδεση μεταξύ του σχολείου και του κόσμου της εργασίας. Τα δίκτυα πρέπει να καλύπτουν το σύνολο των ακόλουθων θεμάτων:

- την εξεύρεση τρόπων για την καλλιέργεια της αίσθησης πρωτοβουλίας και επιχειρηματικού πνεύματος μεταξύ διδασκόμενων και εκπαιδευτικών.
- την επιτυχή μετάβαση από την αρχική εκπαίδευση προς την περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση, διαδικασία που θα πρέπει να περιλαμβάνει καθοδήγηση και παροχή συμβουλών·
- τη χρήση και διάδοση των αποτελεσμάτων των σχεδίων Comenius, άλλων ευρωπαϊκών δραστηριοτήτων στον τομέα «Σχολείο και κόσμος της εργασίας»·
- την ανταλλαγή εμπειριών και τη δικτύωση των ενδιαφερόμενων μερών (εμπειρογνομόνων, ιδρυμάτων κ.λπ.) με στόχο τη μεγιστοποίηση της συμβολής των σχολείων στη μείωση της ανεργίας των νέων.

1.3.4. Προτεραιότητα 4: Δημιουργία ψηφιακού περιβάλλοντος μάθησης για την απόκτηση βασικών ικανοτήτων

Τα δίκτυα πρέπει να παρέχουν βήμα/πλατφόρμα για από κοινού εξέταση και ευρωπαϊκή συνεργασία όσον αφορά τον καθορισμό και την προώθηση της καινοτομίας και των ορθών πρακτικών στη δημιουργία/εφαρμογή ενός ψηφιακού περιβάλλοντος μάθησης. Τα δίκτυα πρέπει να εστιάζονται στα εξής σημεία:

- στον καθορισμό νέων μεθόδων και νέων προσεγγίσεων διδασκαλίας και μάθησης με τη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ)·

- στην προώθηση ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου που σχετίζεται με βασικές ικανότητες και στην ενθάρρυνση των εκπαιδευτικών να χρησιμοποιούν δημιουργικά την ψηφιακή τεχνολογία και τους ψηφιακούς πόρους·
- στη συλλογή, την επικύρωση και τη διάδοση του ψηφιακού περιεχομένου και στην ενσωμάτωσή του στο έργο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και/ή των εθνικών και περιφερειακών εκπαιδευτικών συστημάτων·
- στην παροχή υπηρεσιών και συμβουλών σε σχέση με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειοδότηση, διασφάλιση της ποιότητας, συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και πολυγλωσσία.

1.3.5. Προτεραιότητα 5: Αύξηση της ελκυστικότητας της εκπαίδευσης στο χώρο των επιστημών και της τεχνολογίας

Τα δίκτυα πρέπει να παρέχουν βήμα/πλατφόρμα για από κοινού εξέταση και ευρωπαϊκή συνεργασία όσον αφορά τον καθορισμό και την προώθηση της καινοτομίας και των ορθών πρακτικών στην αύξηση της ελκυστικότητας της εκπαίδευσης στο χώρο των επιστημών και της τεχνολογίας. Τα δίκτυα πρέπει να εστιάζονται στα εξής:

- στην αύξηση της ελκυστικότητας των επιστημών και της τεχνολογίας για τους μαθητές·
- στην κατάρτιση και την παροχή πληροφοριών σχετικά με μελλοντικές σπουδές ή επαγγελματική σταδιοδρομία στο χώρο των επιστημών και της τεχνολογίας
- στη μείωση της άνισης εκπροσώπησης των φύλων στην εκπαίδευση και την επαγγελματική σταδιοδρομία στον κλάδο των επιστημών.

1.3.6. Προτεραιότητα 6: Ανάπτυξη ειδικής αγωγής με σκοπό την ενσωμάτωση όλων των νέων, ιδίως των νέων με αναπηρία

Τα δίκτυα πρέπει να παρέχουν βήμα/πλατφόρμα για από κοινού εξέταση και ευρωπαϊκή συνεργασία όσον αφορά τον καθορισμό και την προώθηση της καινοτομίας και των ορθών πρακτικών στην ανάπτυξη ειδικής αγωγής με σκοπό την ενσωμάτωση όλων στην κοινωνία.

Τα δίκτυα πρέπει να εστιάζονται στην ενίσχυση της υποστήριξης προς τους μαθητές με ειδικές ανάγκες στο πλαίσιο της κανονικής εκπαίδευσης.

1.3.7. Προτεραιότητα 7: Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου

Τα δίκτυα πρέπει να παρέχουν βήμα/πλατφόρμα για από κοινού εξέταση και ευρωπαϊκή συνεργασία όσον αφορά τον καθορισμό και την προώθηση της καινοτομίας και των ορθών πρακτικών στην μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Τα δίκτυα πρέπει να εστιάζονται στα εξής:

- στη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, π.χ. σε σχολικό, τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο·
- στην ανάπτυξη διαφοροποιημένων προσεγγίσεων με σκοπό την καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, π.χ. με βάση την ηλικία, το φύλο, το ιδιαίτερο υπόβαθρο κ.λπ·
- στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και του σχολικού προσωπικού ώστε να εντοπίζονται έγκαιρα οι παράγοντες που είναι πιθανό να προδιαθέσουν ένα μαθητή να

εγκαταλείπει πρόωρα το σχολείο, και να λαμβάνονται τα διορθωτικά μέτρα για την εξάλειψη αυτού του φαινομένου·

- στη συνάρθρωση των προσεγγίσεων με άλλες κοινωνικές πολιτικές και υπηρεσίες με σκοπό την καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου·
- στη βελτίωση του ρόλου της αποτελεσματικής καθοδήγησης όσον αφορά τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου·
- στη χρησιμοποίηση της μη τυπικής εκπαίδευσης ως μέσου για τη βελτίωση των ατομικών επιδόσεων στο σχολείο.

2. ERASMUS – ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΗΓΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Εισαγωγή: Πλαίσιο πολιτικής

Η κοινοτική πολιτική για την τριτοβάθμια εκπαίδευση αποσκοπεί στη στήριξη της μεταρρύθμισης των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των κρατών μελών, αυξάνοντας τη συνεκτικότητά τους και τη δυνατότητα ανταπόκρισής τους στις ανάγκες της κοινωνίας της γνώσης. Οι μεταρρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης, καθώς και για την κατάρτιση και επανακατάρτιση του ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού κρίνονται απαραίτητες. Πρέπει να παρασχεθεί στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης η δυνατότητα να διαδραματίσουν το ρόλο τους στην Ευρώπη της γνώσης και να συμβάλουν δυναμικά στη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Στο πλαίσιο των προβληματισμών της για τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημίων, η Επιτροπή καθόρισε τους τρεις βασικούς τομείς μεταρρυθμίσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση:

- μεταρρύθμιση του προγράμματος σπουδών: σύστημα τριών κύκλων σπουδών [προπτυχιακό (Bachelors) - μεταπτυχιακό (Masters) - διδακτορικό επίπεδο], μάθηση βασισμένη σε δεξιότητες, ευέλικτοι τρόποι μάθησης, αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων, κινητικότητα, σύμφωνα με τη διαδικασία της Μπολόνια·
- μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης: αυτονομία και λογοδοσία των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στρατηγικές συμπράξεις, διασφάλιση της ποιότητας·
- μεταρρύθμιση της χρηματοδότησης: διαφοροποίηση των εσόδων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δίδακτρα, επιχορηγήσεις και δάνεια, ισότητα και πρόσβαση, στοχοθετημένη κοινοτική χρηματοδότηση.

Τον Μάιο του 2006 η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση με τίτλο «Επίτευξη της ατζέντας εκσυγχρονισμού για τα πανεπιστήμια: εκπαίδευση, έρευνα και καινοτομία»¹⁷, στην οποία καθορίστηκαν εννέα μέτρα που θεωρήθηκαν αναγκαία για την υλοποίηση της ατζέντας εκσυγχρονισμού για τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία καλύπτουν τους τρεις προαναφερθέντες τομείς μεταρρύθμισης: 1) άρση των εμποδίων γύρω από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη· 2) εξασφάλιση πραγματικής αυτονομίας και λογοδοσίας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης· 3) παροχή κινήτρων για δομημένες συμπράξεις με την επιχειρηματική κοινότητα· 4) εξασφάλιση του σωστού συνδυασμού δεξιοτήτων και ικανοτήτων για την αγορά εργασίας· 5) μείωση του χρηματοδοτικού ελλείμματος και αποτελεσματικότερη κατανομή της χρηματοδότησης στην εκπαίδευση και την έρευνα· 6) ενίσχυση της διεπιστημονικότητας και της ενδοεπιστημονικότητας· 7) ενίσχυση της γνώσης μέσω της αλληλεπίδρασης με την κοινωνία· 8) ανταμοιβή της αριστείας στο υψηλότερο επίπεδο· 9) αύξηση της προβολής και της ελκυστικότητας του ευρωπαϊκού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας στους πολίτες. Αυτά τα μηνύματα επιβεβαιώθηκαν από τα συμπεράσματα και τις συστάσεις του Συμβουλίου, ενώ οι πρωτοβουλίες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση επικαιροποιήθηκαν στην έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο σχετικά με το ψήφισμα του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου

¹⁷ [COM\(2006\)208](#)

2007, για τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημίων χάριν της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης σε μια παγκόσμια οικονομία γνώσης¹⁸.

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καλούνται να διαδραματίσουν πλήρως το ρόλο τους στο τρίγωνο της γνώσης (εκπαίδευση, έρευνα και καινοτομία), και να συμμετάσχουν σε σχέδια που επικεντρώνονται στην ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων, μια προτεραιότητα η οποία υπογραμμίζεται από τη θέσπιση ενός Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας¹⁹, ενώ είναι ιδιαίτερος συναφής με την τριτοβάθμια εκπαίδευση γενικότερα. Στόχος του φόρουμ της ΕΕ για το διάλογο πανεπιστημίων-επιχειρήσεων, που αποτελεί πρωτοβουλία της Επιτροπής και εξαγγέλθηκε στη σχετική ανακοίνωσή της²⁰, είναι επίσης να ενισχυθεί η συνεργασία στον συγκεκριμένο τομέα.

Η εφαρμογή της σύστασης του 2006 για περαιτέρω ευρωπαϊκή συνεργασία με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση²¹ θα εξακολουθήσει να αποτελεί σημαντικό σημείο εστίασης, σε συνδυασμό με την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων και την ενίσχυση των δεσμών του με το Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων για τον ευρωπαϊκό χώρο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η στρατηγική της Λισαβόνας και η διαδικασία της Μπολόνια θα εξακολουθήσουν να αποτελούν το πλαίσιο της ατζέντας πολιτικής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των συμπερασμάτων των υπουργικών συναντήσεων της ΕΕ και της Μπολόνια.

Δεδομένης της πολιτικής έμφασης που δίνεται στην ενίσχυση της κινητικότητας, η Πράσινη Βίβλος για την προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας των νέων, η οποία δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2009, άνοιξε τη συζήτηση για τους τρόπους με τους οποίους θα ενισχυθούν οι ευκαιρίες κινητικότητας για τους νέους²².

Εισαγωγή: Ειδικοί και επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Erasmus

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος Erasmus, όπως ορίζονται στο άρθρο 21 παράγραφος 1 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η υποστήριξη της επίτευξης του ευρωπαϊκού χώρου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης·
- β) η ενίσχυση της συμβολής της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της προηγμένης επαγγελματικής εκπαίδευσης στη διαδικασία της καινοτομίας.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Erasmus, όπως ορίζονται στο άρθρο 21 παράγραφος 2 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η βελτίωση της ποιότητας και η ποσοτική ανάπτυξη της κινητικότητας των σπουδαστών και του διδακτικού προσωπικού σε ολόκληρη την Ευρώπη, ώστε να συμβάλει το

¹⁸ http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/com/680_en.pdf

¹⁹ <http://eit.europa.eu>

²⁰ http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/business/com158_en.pdf

²¹ Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2006, για περαιτέρω ευρωπαϊκή συνεργασία με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ΕΕ L 64 της 4.3.2006

²² Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 21ης Νοεμβρίου 2008 σχετικά με την κινητικότητα των νέων <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:EN:PDF>

πρόγραμμα στην επίτευξη, ως το 2012, συμμετοχής τουλάχιστον 3.000.000 ατόμων στην κινητικότητα των σπουδαστών, στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus και των προηγούμενων προγραμμάτων·

β) η βελτίωση της ποιότητας και η ποσοτική ανάπτυξη της πολυμερούς συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη·

γ) η αύξηση του βαθμού διαφάνειας και συμβατότητας μεταξύ των επαγγελματικών προσόντων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της προηγμένης επαγγελματικής εκπαίδευσης που αποκτώνται στην Ευρώπη·

δ) η βελτίωση της ποιότητας και η ποσοτική ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων·

ε) η διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων πρακτικών στην εκπαίδευση και κατάρτιση τριτοβάθμιου επιπέδου και η μεταφορά τους, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς από συμμετέχουσα χώρα σε άλλες·

στ) η υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής για τη διά βίου μάθηση με βάση τις ΤΠΕ.

Προτεραιότητες για τις δράσεις Erasmus

2.1. Κινητικότητα

Κινητικότητα σπουδαστών, συμπεριλαμβανομένων των περιόδων άσκησης των σπουδαστών σε επιχειρήσεις, και κινητικότητα διδακτικού και λοιπού προσωπικού

Η κινητικότητα σπουδαστών και διδακτικού προσωπικού διαδραματίζει βασικό ρόλο στη θέσπιση του ευρωπαϊκού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα ιδρύματα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus καλούνται να συμβάλλουν στην αύξηση της κινητικότητας των σπουδαστών για λόγους σπουδών και πρακτικής άσκησης, ούτως ώστε να επιτευχθεί ο στόχος των 3 εκατομμυρίων φοιτητών Erasmus έως το 2012. Καλούνται επίσης να συμβάλλουν στην αύξηση της κινητικότητας του διδακτικού και λοιπού προσωπικού.

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καλούνται να εξασφαλίσουν υψηλή ποιότητα όσον αφορά την οργάνωση της κινητικότητας των σπουδαστών και του προσωπικού, όπως προβλέπεται αναλυτικά στον πανεπιστημιακό χάρτη Erasmus και στον Ευρωπαϊκό χάρτη ποιότητας για την κινητικότητα²³.

Στο πλαίσιο της κινητικότητας των σπουδαστών δεν έχουν καθοριστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο θέματα προτεραιότητας όσον αφορά τους ακαδημαϊκούς κλάδους, αν και οι εθνικές αρχές μπορούν να καθορίζουν σχετικές προτεραιότητες ειδικά για κάθε χώρα. Ο συνολικός στόχος συνίσταται στην επίτευξη ισόρροπης γεωγραφικής και θεματικής κάλυψης σε ολόκληρη την ΕΕ.

²³ Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη διακρατική κινητικότητα εντός της Κοινότητας για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης: Ευρωπαϊκός χάρτης ποιότητας για την κινητικότητα (2006/961/EK): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>.

Εντατικά προγράμματα Erasmus

Θα δίνεται προτεραιότητα σε προγράμματα τα οποία:

- αποτελούν τμήματα ολοκληρωμένων προγραμμάτων σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση αναγνωρισμένου διπλού ή κοινού τίτλου σπουδών (με εξαίρεση τα μεταπτυχιακά μαθήματα του Erasmus Mundus που δεν είναι επιλέξιμα)·
- υιοθετούν μια προσέγγιση με υψηλό βαθμό πολυεπιστημονικότητας·
- εστιάζονται σε θεματικούς τομείς που υποεκπροσωπούνται, προς το παρόν, στο πλαίσιο της κινητικότητας των σπουδαστών Erasmus²⁴.

Σημείωση: Η δυνατότητα καθορισμού προτεραιοτήτων σε εθνικό επίπεδο δεν εξετάζεται στο πλαίσιο αυτής της δράσης.

Εντατικά γλωσσικά προγράμματα Erasmus

Δεν υπάρχουν ειδικές προτεραιότητες στο πλαίσιο αυτής της δράσης.

2.2. Πολυμερή σχέδια

Προτεραιότητα θα δίνεται στα σχέδια που επικεντρώνονται σε θεματικούς τομείς και πεδία που δεν καλύπτονται επαρκώς από σχέδια τα οποία έχουν ήδη χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο της δράσης αυτής. Μπορείτε να συμβουλευτείτε την περίληψη του σχεδίου στον ακόλουθο δικτυακό τόπο:

http://eacea.ec.europa.eu/lfp/erasmus/erasmus_compendia_en.html

2.2.1. Σχέδια ανάπτυξης προγραμμάτων σπουδών

Τα σχέδια ανάπτυξης προγραμμάτων σπουδών υποστηρίζουν το σχεδιασμό:

- ολοκληρωμένων προγραμμάτων που καλύπτουν έναν πλήρη κύκλο σπουδών [σε προπτυχιακό (bachelor), μεταπτυχιακό (master) ή διδακτορικό επίπεδο] και οδηγούν στην απόκτηση ενός αναγνωρισμένου διπλού ή κοινού τίτλου σπουδών·
- προγραμμάτων σπουδών και θεματικών ενοτήτων συνεχούς εκπαίδευσης·
- διδακτικών ενοτήτων σε τομείς με υψηλό βαθμό διεπιστημονικότητας.

Μπορούν να προτείνονται σε οποιονδήποτε ακαδημαϊκό κλάδο.

Προτεραιότητα θα δίνεται σε έργα που αποσκοπούν στην ανάπτυξη τουλάχιστον ενός από τα ακόλουθα:

- ενοτήτων και προγραμμάτων που σαφώς καθορίζουν και προωθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα και τις μαθησιακές ικανότητες (θεματικές και γενικές) σύμφωνα με τα εθνικά και ευρωπαϊκά πλαίσια επαγγελματικών προσόντων, με στόχο την αντιμετώπιση μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες·

²⁴ Οι ακόλουθοι τομείς υπερεκπροσωπούνται: εμπορικές σπουδές, κοινωνικές επιστήμες, τέχνες, ανθρωπιστικές επιστήμες, γλώσσες και νομικά.

- προγραμμάτων ή ενοτήτων στα οποία χρησιμοποιούνται εργαλεία και υπηρεσίες ΤΠΕ για να καταστούν εφικτές η τηλεδιδασκαλία και η εικονική κινητικότητα σπουδαστών και εκπαιδευτικού προσωπικού.

2.2.2. *Σχέδια εστιασμένα στη συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων*

Το σχέδιο συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων υποστηρίζει δραστηριότητες που προσεγγίζουν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με εταίρους εκτός ακαδημαϊκού χώρου: επιχειρήσεις (ιδίως ΜΜΕ), επαγγελματικές οργανώσεις, εμπορικά επιμελητήρια, κοινωνικούς εταίρους ή τοπικούς/περιφερειακούς φορείς.

Θα δίνεται προτεραιότητα σε σχέδια:

- που ενισχύουν τη διασύνδεση μεταξύ σπουδών και μελλοντικών δεξιοτήτων και αναγκών απασχόλησης, π.χ. με την αξιολόγηση των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες και με την προαγωγή της συμβολής των επιχειρήσεων στο σχεδιασμό των κύκλων μαθημάτων, όπως αναφέρεται στην πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας»²⁵.
- που δημιουργούν εκπαιδευτικές υπηρεσίες, όπως ειδικούς κύκλους μαθημάτων για την αναβάθμιση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εργαζομένων (συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών δεξιοτήτων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας)
- που παρέχουν τη δυνατότητα σπουδών μερικής φοίτησης
- που προωθούν την κινητικότητα, την επιχειρηματικότητα, τη δημιουργική σκέψη και τις καινοτόμες προσεγγίσεις ως μέρος του προγράμματος σπουδών όσον αφορά τους φοιτητές και ως δεξιότητα όσον αφορά το διδακτικό/ερευνητικό προσωπικό.

2.2.3. *Σχέδια που υποστηρίζουν την ατζέντα εκσυγχρονισμού για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης*

Τα σχέδια εκσυγχρονισμού υποστηρίζουν δράσεις που καθιστούν τα ιδρύματα αυτά πιο ελκυστικά και πιο ευαίσθητα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, των πολιτών και της κοινωνίας γενικότερα.

Θα δίνεται προτεραιότητα σε σχέδια τα οποία βοηθούν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να αναπτύξουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

- στρατηγικές διά βίου μάθησης (μέσω της σύνδεσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την παροχή και πιστοποίηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης), οι οποίες θα εστιάζονται στη διευκόλυνση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ώστε να καταστούν «κέντρα συνεχούς εκπαίδευσης» ή «κέντρα ανοιχτής μάθησης» στην περιφέρειά τους
- ρυθμίσεις καλύτερης πρόσβασης για άτομα προερχόμενα από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα, με μη τυπική ή άτυπη μάθηση ή με εναλλακτικά

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής, COM(2008)868, 16 Δεκεμβρίου 2008 http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_en.pdf

επαγγελματικά προσόντα, όπως αυτά που αποκτήθηκαν μέσω προηγούμενης εμπειρικής μάθησης·

- διαφάνεια της αποστολής και των επιδόσεων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, βελτίωση της ποιότητας, καλύτερη διακυβέρνηση ή διαφοροποιημένη χρηματοδότηση.

2.2.4. Σχέδια εικονικής πανεπιστημιούπολης

Τα σχέδια εικονικής πανεπιστημιούπολης υποστηρίζουν δραστηριότητες που εντάσσονται αποδεδειγμένα σε μια συνολική στρατηγική για την αποτελεσματική ενσωμάτωση των ΤΠΕ στα συμμετέχοντα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Προτεραιότητα θα δίνεται σε έργα με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους στόχους:

- την ανάπτυξη και τη διάδοση στρατηγικών/προσεγγίσεων/δικτύων αρμόδιων για τη χάραξη πολιτικής, καθηγητών, επιμορφωτών και υπευθύνων για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, που μπορούν να αναπαραχθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με σκοπό τη δημιουργία βιώσιμων εικονικών πανεπιστημιούπολεων που θα υποστηρίζουν τη διά βίου μάθηση·
- την παροχή ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων, με τη διασφάλιση της κάλυψης οργανωτικών, τεχνικών και σχετικών με την ποιότητα θεμάτων, ώστε να επιτυγχάνεται η ανταλλαγή περιεχομένου και η προσπελασιμότητά του σε πανευρωπαϊκό επίπεδο·
- την προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής στρατηγικών εμπειριών μεταξύ αρμοδίων για τη λήψη αποφάσεων στον τομέα της ανάπτυξης εικονικών πανεπιστημιούπολεων, με έμφαση στον αντίκτυπο, την προστιθέμενη αξία και τα οφέλη της χρήσης ΤΠΕ.

2.3. Δίκτυα

Τα δίκτυα Erasmus μπορούν να είναι δύο κατηγοριών:

- τα **ακαδημαϊκά δίκτυα**, που είναι σχεδιασμένα για την προώθηση της καινοτομίας σε συγκεκριμένους επιστημονικούς κλάδους, σε σειρά επιστημονικών κλάδων ή σε πολυεπιστημονικά πεδία· και
- τα **διαρθρωτικά δίκτυα**, που είναι σχεδιασμένα για τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό μιας συγκεκριμένης πτυχής της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, της κινητικότητας, της οργάνωσης, της διαχείρισης και της εξέλιξης του τριγώνου της γνώσης.

Ο βασικός ελάχιστος αριθμός δραστηριοτήτων που πρέπει να διεξάγονται από κάθε κατηγορία δικτύων περιγράφεται αναλυτικά στον οδηγό του προγράμματος διά βίου μάθησης. Όλα τα δίκτυα πρέπει να συγκεντρώνουν το κατάλληλο φάσμα ενδιαφερόμενων φορέων για το εκάστοτε θέμα.

Προτεραιότητα θα δίνεται σε προτάσεις δικτύων που εστιάζονται σε θεματικά πεδία και θέματα που δεν έχουν καλυφθεί επαρκώς από ήδη χρηματοδοτούμενα δίκτυα στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δράσης (βλ. ενότητα 2.3.1).

Προτεραιότητα θα δίνεται στις εξής κατηγορίες δικτύων:

2.3.1. *Ακαδημαϊκά δίκτυα*

Σχέδια που επικεντρώνονται σε έναν από τους ακόλουθους τομείς:

- νομικά,
- οικονομικά,
- λογοτεχνία,
- διασύνδεση μεταξύ πολιτισμού και εκπαίδευσης,
- φιλοσοφία,
- μαθηματικά,
- σπουδές στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση,
- διαπολιτισμικότητα και πολυγλωσσία,
- εκπαίδευση των εκπαιδευτικών,
- βιώσιμη ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων σε σχέση με την ενέργεια και την κλιματική μεταβολή,
- φυσική αγωγή και αθλητισμός,
- επιχειρηματικότητα και καινοτομία,
- διεπιστημονικά θέματα.

2.3.2. *Διαρθρωτικά δίκτυα*

- **Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην κινητικότητα**
Στα βασικά θέματα συγκαταλέγονται η τόνωση της κινητικότητας και η διεύρυνση της πρόσβασης σε μη συμβατικούς διδασκόμενους όπως τα άτομα που προέρχονται από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα, οι επαγγελματίες, οι διδασκόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας και άτομα με μη τυπικά επαγγελματικά προσόντα, σε συνδυασμό με την ενίσχυση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για τη μάθηση και την αναγνώριση της προηγούμενης μη τυπικής και άτυπης μάθησης.
- **Οργάνωση και διαχείριση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**
Στα βασικά θέματα συγκαταλέγονται η ενίσχυση της αυτονομίας και της λογοδοσίας των πανεπιστημίων, η βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης του προσωπικού και η εφαρμογή εσωτερικών και εξωτερικών μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας σύμφωνα με τα πρότυπα και τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διασφάλιση της ποιότητας στο χώρο της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που εγκρίθηκαν στο Bergen το 2005.
- **Το «τρίγωνο της γνώσης»: εκπαίδευση, έρευνα και καινοτομία**
Στα βασικά θέματα συγκαταλέγονται η ενδυνάμωση των δεσμών μεταξύ της διδασκαλίας και της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και η εφαρμογή της στη βιομηχανία και στις επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με τη δημιουργία περιοχών μάθησης επικεντρωμένων στα πανεπιστήμια ως κινητήριας δύναμης της περιφερειακής ανάπτυξης.

3. LEONARDO DA VINCI – ΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Εισαγωγή: Πλαίσιο πολιτικής

Το πλαίσιο πολιτικής για το πρόγραμμα Leonardo da Vinci εξακολουθεί να είναι η διαδικασία της Κοπεγχάγης, όπως επικαιροποιήθηκε από το ανακοινωθέν του Bordeaux (2008). Ο βασικός στόχος της διαδικασίας είναι η αύξηση της ελκυστικότητας, της ποιότητας και των επιδόσεων των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK), η βελτίωση των συστημάτων διαφάνειας, πληροφόρησης και καθοδήγησης, η αναγνώριση ικανοτήτων και επαγγελματικών προσόντων και η ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής διάστασης. Κατά την περίοδο μέχρι το 2010, οι ειδικές πρωτοβουλίες για την προώθηση της περαιτέρω ανάπτυξης, δοκιμής και εφαρμογής των κοινών ευρωπαϊκών εργαλείων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα έχουν αντίκτυπο στις δραστηριότητες του προγράμματος. Στις πρωτοβουλίες αυτές συγκαταλέγονται η ανάπτυξη και δοκιμή του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET), η εφαρμογή του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων (ΕΠΕΠ) και η προώθηση, ανάπτυξη και χρήση του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΠΑΔΠ). Οι δραστηριότητες αυτές είναι νευραλγικής σημασίας για την ενίσχυση της αμοιβαίας μάθησης, της συνεργασίας, της εμπιστοσύνης, της τόνωσης της κινητικότητας και της ανταλλαγής εμπειριών και τεχνογνωσίας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη δημιουργία ευκαιριών κινητικότητας για νέους σε ΕΕΚ, ιδίως σε αρχική επαγγελματική κατάρτιση όπως οι μαθητευόμενοι, με βάση τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για την κινητικότητα των νέων (Νοέμβριος του 2008) και την Πράσινη Βίβλο για την κινητικότητα, που δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο του 2009²⁶.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στη διευκόλυνση της συμμετοχής των **τομέων²⁷, των οργανώσεων κοινωνικών εταίρων και των επιχειρήσεων, ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)**, σε όλες τις δράσεις του προγράμματος Leonardo da Vinci.

Εισαγωγή: Ειδικοί και επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Leonardo da Vinci

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος Leonardo da Vinci, όπως ορίζονται στο άρθρο 25 παράγραφος 1 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η υποστήριξη των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες κατάρτισης και επιμόρφωσης για την απόκτηση και τη χρήση γνώσεων, δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων που διευκολύνουν την προσωπική εξέλιξη, την απασχολησιμότητα και τη συμμετοχή στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας·
- β) η υποστήριξη ποιοτικών βελτιώσεων και καινοτομιών στα συστήματα, στα ιδρύματα και στις πρακτικές της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης·

²⁶ Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 21ης Νοεμβρίου 2008 σχετικά με την κινητικότητα των νέων <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:EN:PDF>

²⁷ Τομείς σύμφωνα με τους κωδικούς και τις περιγραφές της στατιστικής ονοματολογίας των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (NACE) (NACE, nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne)

γ) η ενίσχυση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της κινητικότητας για τους εργοδότες και τους ιδιώτες, καθώς και η διευκόλυνση της κινητικότητας των μαθητευομένων.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Leonardo da Vinci, όπως ορίζονται στο άρθρο 25 παράγραφος 2 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η βελτίωση της ποιότητας και η ποσοτική αύξηση της κινητικότητας σε όλη την Ευρώπη για τα άτομα που παρακολουθούν αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και επιμόρφωση, ώστε να αυξηθούν οι περίοδοι άσκησης σε επιχειρήσεις σε 80.000 τουλάχιστον ετησίως ως το τέλος του προγράμματος διά βίου μάθησης·
- β) η βελτίωση της ποιότητας και η ποσοτική αύξηση της συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων ή οργανισμών που παρέχουν δυνατότητες μάθησης και επιχειρήσεων, κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών φορέων σε όλη την Ευρώπη·
- γ) η διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων πρακτικών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης άλλης από την τριτοβάθμια, και η μεταφορά τους, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς από μια συμμετέχουσα χώρα σε άλλες·
- δ) η βελτίωση της διαφάνειας και της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των αποκτηθέντων με μη τυπική και άτυπη μάθηση·
- ε) η ενθάρρυνση της εκμάθησης σύγχρονων ξένων γλωσσών·
- στ) η υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής για τη διά βίου μάθηση με βάση τις ΤΠΕ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, στο πλαίσιο των δράσεων κινητικότητας και των σχεδίων «μεταφοράς καινοτομίας» του Leonardo da Vinci, οι εθνικές αρχές δύνανται να αποφασίσουν ορισμένες πρόσθετες προτεραιότητες, όπως θεματικά πεδία, χώρες-προορισμοί κ.λπ. Οι προτεραιότητες αυτές πρέπει να συμβαδίζουν με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες που καθορίζονται στο παρόν έγγραφο και να έχουν λάβει τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής. Θα γνωστοποιούνται είτε μέσω ειδικών εθνικών προσκλήσεων είτε μέσω των δικτυακών τόπων των εθνικών φορέων.

Προτεραιότητες για τις δράσεις Leonardo da Vinci

3.1. Κινητικότητα και εταιρικές σχέσεις

Δίδεται μεγάλη σημασία στη διαχείριση της ποιότητας της κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας από παιδαγωγική, γλωσσική και πολιτισμική άποψη, καθώς και της ποιότητας των ρυθμίσεων παραμονής στο εξωτερικό με βάση τις αρχές που παρατίθενται στον ευρωπαϊκό χάρτη ποιότητας για την κινητικότητα, καθώς και στην αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, της καθοδήγησης και της βιωσιμότητας, έτσι ώστε να βελτιστοποιηθεί ο αντίκτυπος της εμπειρίας κινητικότητας. Οι προπαρασκευαστικές δράσεις στον τομέα της κινητικότητας για τους μαθητευομένους οδήγησαν στο συμπέρασμα να δοθεί στη συγκεκριμένη ομάδα-στόχο συγκεκριμένη προβολή στο πρόγραμμα Leonardo da Vinci. Επισημαίνεται ο σημαντικός ρόλος των αρμόδιων ενδιάμεσων οργανισμών²⁸ σε αυτά τα σχέδια όσον αφορά την εξασφάλιση της ποιότητας και της συμμετοχής των ΜΜΕ.

²⁸ Ως «αρμόδιοι ενδιάμεσοι οργανισμοί» νοούνται όλοι οι δημόσιοι ή ημιδημόσιοι οργανισμοί και ομάδες συμφερόντων που έχουν ως αποστολή να υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις ή τον τομέα κατάρτισης στις δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης που αναλαμβάνουν· παραδείγματα τέτοιων φορέων είναι τα

Κινητικότητα ατόμων για σκοπούς επαγγελματικής κατάρτισης και κινητικότητα επαγγελματιών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η συγκεκριμένη δράση καλύπτει την κινητικότητα για λόγους μάθησης/κατάρτισης στις ακόλουθες ομάδες-στόχους:

- 1) τους ασκούμενους στο πλαίσιο αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης:
 - A. μαθητευόμενους και ασκούμενους σε αρχική επαγγελματική εκπαίδευση βασισμένη σε εναλλακτικές μορφές μάθησης ή σε κατάρτιση σχετική με την εργασία σε επιχειρήσεις·
 - B. ασκούμενους σε αρχική επαγγελματική κατάρτιση βασισμένη στο σχολείο·
- 2) τα άτομα στην αγορά εργασίας που συμμετέχουν σε συνεχή επαγγελματική κατάρτιση·
- 3) την κινητικότητα επαγγελματιών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Εταιρικές σχέσεις Leonardo da Vinci

Δεν υπάρχουν θέματα προτεραιότητας.

3.2. Πολυμερή σχέδια

Η δράση αυτή του Leonardo da Vinci καλύπτει τα εξής δύο είδη σχεδίων:

- πολυμερή σχέδια για τη μεταφορά καινοτομίας (αποκεντρωμένη διαχείριση)·
- πολυμερή σχέδια για την ανάπτυξη καινοτομίας (κεντρική διαχείριση).

Η αύξηση του επιπέδου ικανοτήτων των ομάδων που διατρέχουν κίνδυνο²⁹ και η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών θεωρούνται οριζόντιες προτεραιότητες σε όλα τα πολυμερή σχέδια Leonardo και στις ακόλουθες θεματικές προτεραιότητες.

Η χρήση ΤΠΕ και μεθόδων ηλεκτρονικής μάθησης, η εκμάθηση γλωσσών για επαγγελματικούς σκοπούς και η ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας ενθαρρύνονται για όλα τα πολυμερή σχέδια Leonardo.

Τα πολυμερή σχέδια Leonardo πρέπει να καλύπτουν μία από τις ακόλουθες θεματικές προτεραιότητες:

επαγγελματικά επιμελητήρια, τα εμπορικά επιμελητήρια, οι επιχειρηματικές αντιπροσωπείες/ομοσπονδίες, τα συνδικάτα και τα γραφεία εργασίας.

²⁹ Οι ομάδες που διατρέχουν κίνδυνο είναι ομάδες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην αγορά εργασίας, όπως, π.χ., τα άτομα που αποχωρούν πρόωρα από το σχολείο, οι εργαζόμενοι με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων, τα άτομα με αναπηρία, οι μετανάστες και τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, καθώς και οι εθνοτικές μειονότητες.

3.2.1. Προτεραιότητα 1: Διαφάνεια και αναγνώριση ικανοτήτων και επαγγελματικών προσόντων

Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας, τα σχέδια προορίζονται για τη στήριξη της ανάπτυξης των εθνικών και τομεακών συστημάτων και πλαισίων επαγγελματικών προσόντων, στα οποία ενσωματώνονται κοινά ευρωπαϊκά εργαλεία για την προαγωγή της διαφάνειας και της αναγνώρισης, όπως το χαρτοφυλάκιο Europass, το σύστημα ECVET³⁰ και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΕΠ). Τα σχέδια πρέπει να υποστηρίζουν τη δοκιμή και εφαρμογή στοιχείων αυτών των πλαισίων, όπως:

- η περιγραφή των επαγγελματικών προσόντων με όρους μαθησιακών αποτελεσμάτων·
- η χαρτογράφηση των επαγγελματικών προσόντων ΕΕΚ με βάση τα οκτώ επίπεδα αναφοράς του ΕΠΕΠ μέσω των εθνικών πλαισίων και συστημάτων επαγγελματικών προσόντων·
- η κατάρτιση επιχειρησιακών και μεταβιβάσιμων μεθόδων και κατευθυντήριων γραμμών για το σχεδιασμό επαγγελματικών προσόντων σε μονάδες μαθησιακών αποτελεσμάτων με χορήγηση βαθμών, βάσει των τεχνικών προδιαγραφών του ECVET·
- η εξέταση των – τομεακών ή διατομεακών – επαγγελματικών προσόντων βάσει αποτελεσμάτων, με σχετικές διαδικασίες για την αξιολόγηση, τη μεταφορά και τη συσσώρευση των μαθησιακών αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται σε τυπικό, άτυπο και μη τυπικό πλαίσιο·
- ο σχεδιασμός προγραμμάτων ΕΕΚ με ευέλικτους μηχανισμούς για την επικύρωση, μεταφορά και αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, με την εφαρμογή των αρχών ECVET·
- ο συνδυασμός και η περαιτέρω ανάπτυξη των ευρωπαϊκών εργαλείων και πλαισίων ή η εφαρμογή τους σε συγκεκριμένους τομείς.

3.2.2. Προτεραιότητα 2: Αύξηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας των συστημάτων και πρακτικών ΕΕΚ

Τα σχέδια που εντάσσονται στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας πρέπει:

- να αναπτύσσουν βιώσιμα και μεταφερόμενα, επιχειρησιακά και συγκεκριμένα μέσα με βάση το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας³¹.
- να καταρτίζουν σαφείς οδηγούς σχετικά με το ΕΠΑΔΠ οι οποίοι προορίζονται για τους χρήστες του εν λόγω πλαισίου και, ιδίως, για τους παρόχους κατάρτισης·
- να αναπτύσσουν και να ελέγχουν τις διαδικασίες διασφάλισης της ποιότητας στην αρχική και στη συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με βάση το ΕΠΑΔΠ

³⁰ Το ECVET αποτελεί τεχνικό πλαίσιο για τη μεταφορά, την αναγνώριση και, κατά περίπτωση, τη συσσώρευση των μαθησιακών αποτελεσμάτων ενός προσώπου με σκοπό την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων. Τα εργαλεία και η μεθοδολογία του ECVET περιλαμβάνουν την περιγραφή των επαγγελματικών προσόντων με τη μορφή ενοτήτων μαθησιακών αποτελεσμάτων που συνοδεύονται από σχετικούς βαθμούς, διαδικασία μεταφοράς και συσσώρευσης και συμπληρωματικά έγγραφα, όπως συμφωνίες μάθησης, πρακτικά καταγραφής αποτελεσμάτων και οδηγούς χρήσης του ECVET – http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc50_en.htm.

³¹ Το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας είναι ένα σύστημα αναφοράς που έχει ως στόχο να βοηθά τα κράτη μέλη και τις συμμετέχουσες χώρες να αναπτύσσουν, βελτιώνουν, παρακολουθούν και αξιολογούν τα δικά τους συστήματα και πρακτικές με βάση κοινές αρχές και κριτήρια: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1134_en.htm.

και σε σχέση με τη διαδικασία πιστοποίησης και το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων για την ΕΕΚ.

- να ενισχύουν την ανάπτυξη διαύλων ΕΕΚ υψηλής ποιότητας για την ομαλή μετάβαση στην εργασία και/ή να ενισχύουν την προαγωγή στην περαιτέρω και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και να προωθούν την καθοδήγηση και την παροχή συμβουλών σε όλα τα επίπεδα.
- να ενισχύουν τη διακυβέρνηση και την ελκυστικότητα των συστημάτων ΕΕΚ μέσω της εντονότερης συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

3.2.3. *Προτεραιότητα 3: Ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας – Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας*

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να υποστηρίζουν τη σύναψη στενών δεσμών με τον επαγγελματικό βίο, έτσι ώστε η ΕΕΚ να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Τα σχέδια πρέπει να στοχεύουν στη βελτίωση του προσδιορισμού και της πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες και ικανότητες και την ενσωμάτωσή τους στην παρεχόμενη ΕΕΚ. Αυτό σημαίνει επίσης την προώθηση της ένταξης της μάθησης στην εργασία. Η εν λόγω προτεραιότητα πρέπει να υποστηρίζει την υλοποίηση της στρατηγικής «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας»³². Οι προτάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν τα εξής:

- προώθηση της συμμετοχής διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων, έτσι ώστε τα συστήματα ΕΕΚ και επαγγελματικών προσόντων να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, λαμβανομένων υπόψη συστημικών αλλαγών, όπως της στροφής προς τα μαθησιακά αποτελέσματα και των συστημάτων με βάση τις δεξιότητες.
- ανάπτυξη και δοκιμή κοινών μεθόδων και συστημάτων για την πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες (και σε τομεακό επίπεδο) και τη συμμετοχή των εταιρειών / τομεακών οργανώσεων / κοινωνικών εταίρων στην ΕΕΚ.
- προώθηση της ένταξης της μάθησης στην επαγγελματική ζωή μέσω της καλλιέργειας πρόσφορων μαθησιακών περιβαλλόντων στο χώρο εργασίας, της κατάρτισης στην εργασία και διαύλων μαθητείας ως βάσης ανάπτυξης επαγγελματικών δεξιοτήτων σχετικών με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

³² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_en.pdf

3.2.4. *Προτεραιότητα 4: Ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων εκπαιδευτικών, επιμορφωτών και εκπαιδευτών στον τομέα της ΕΕΚ*

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη ανάπτυξης των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των επαγγελματιών στους τομείς της ΕΕΚ και της καθοδήγησης, συμπεριλαμβανομένων της συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης και της εκμάθησης γλωσσών από μέρους τους. Τα σχέδια που εντάσσονται στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας πρέπει:

- να αναπτύσσουν το ρόλο των επαγγελματιών του τομέα ΕΕΚ στην αντιμετώπιση συστημικών αλλαγών, όπως η στροφή προς τα μαθησιακά αποτελέσματα και τα συστήματα με βάση τις δεξιότητες·
- να ενισχύουν τη διασύνδεση μεταξύ των επαγγελματιών του τομέα ΕΕΚ και του επαγγελματικού βίου (επιχειρήσεις, επαγγελματικοί κλάδοι κ.λπ.)·
- να αναπτύσσουν τις παιδαγωγικές δεξιότητες των επαγγελματιών του τομέα ΕΕΚ και τη συμμετοχή τους στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών.
- να αναπτύσσουν την απόκτηση ικανοτήτων οι οποίες θα επιτρέψουν στους επαγγελματίες ΕΕΚ να διδάσκουν εγκάρσιες δεξιότητες όπως αυτές που προβλέπονται στη σύσταση του 2006 για τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα θα βοηθήσει τα κράτη μέλη στην εκπλήρωση των κριτηρίων για τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση έως το 2010.

3.3. Δίκτυα

Τα σχέδια στο πλαίσιο αυτής της δράσης πρέπει να υποστηρίζουν τη συνεργασία μεταξύ φορέων ΕΕΚ, επιχειρήσεων, κλάδων της οικονομίας, κοινωνικών εταίρων και οργανισμών κατάρτισης σε τομεακή βάση.

3.3.1. *Δίκτυα ECVET*

Για να υποστηριχθεί η δοκιμή του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET)³³, οι προτάσεις πρέπει να δημιουργούν δίκτυα στα οποία θα συμμετέχουν ενδιαφερόμενοι φορείς (φορείς απονομής τίτλων, κέντρα κατάρτισης). Θα δίνεται προτεραιότητα στους τομείς που ήδη καλύπτονται από πιλοτικά σχέδια ECVET και στους ακόλουθους 8 τομείς:

- κατασκευή και συντήρηση αυτοκινήτων·
- διεθνές εμπόριο·

³³ Το ECVET αποτελεί τεχνικό πλαίσιο για τη μεταφορά, την αναγνώριση και, κατά περίπτωση, τη συσσώρευση των μαθησιακών αποτελεσμάτων ενός προσώπου με σκοπό την απόκτηση επαγγελματικού προσόντος. Τα εργαλεία και η μεθοδολογία του ECVET περιλαμβάνουν την περιγραφή των επαγγελματικών προσόντων υπό μορφήν ενοτήτων μαθησιακών αποτελεσμάτων που συνοδεύονται από σχετικούς βαθμούς, διαδικασία μεταφοράς και συσσώρευσης και συμπληρωματικά έγγραφα, όπως συμφωνίες μάθησης, πρακτικά καταγραφής αποτελεσμάτων και οδηγούς χρήσης του ECVET – http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc50_en.htm

- μεταποίηση, ιδίως στη χημική βιομηχανία·
- χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες·
- μεταφορά και αποθήκευση (υλικοτεχνική υποστήριξη)·
- κατασκευές·
- διαμονή·
- τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία.

3.3.2. *Δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων*

- Προσδιορισμός, ταξινόμηση και διάδοση ορθών πρακτικών κατάρτισης σε μεμονωμένους τομείς, οι οποίες μπορεί να επηρεάσουν το σύστημα ΕΕΚ σε αυτούς τους τομείς
- Ανάπτυξη και ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των παρόχων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και του επιχειρηματικού κόσμου, σύμφωνα με την πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας»³⁴

³⁴ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_en.pdf

4. GRUNDTVIG – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εισαγωγή: Πλαίσιο πολιτικής

Ο γενικός στόχος πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής ένταξης (στρατηγική της Λισαβόνας) παρέχει το πλαίσιο του προγράμματος Grundtvig, σκοπός του οποίου είναι να ανταποκριθεί στη διπλή εκπαιδευτική πρόκληση η οποία συνίσταται, αφενός, στα μεγάλα ποσοστά ενηλίκων οι οποίοι εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο ή, στην περίπτωση αρκετών μεταναστών, δεν είχαν ποτέ τη δυνατότητα σχολικής εκπαίδευσης και, αφετέρου, στη γήρανση του πληθυσμού. Η εκπαίδευση ενηλίκων συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών, παρέχοντας στις δύο αυτές κατηγορίες ανθρώπων τη δυνατότητα να βελτιώσουν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους.

Η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί ζωτικής σημασίας συνιστώσα της διά βίου μάθησης. Όμως, η συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση δεν είναι μόνο περιορισμένη αλλά και ανισομερής. Τα άτομα με τις χαμηλότερες εκπαιδευτικές επιδόσεις είναι αυτά με τις λιγότερες πιθανότητες συμμετοχής στη μαθησιακή διαδικασία. Σε σύγκριση με το κριτήριο του 12,5% του ενήλικου ενεργού πληθυσμού μέχρι το 2010, το οποίο συμφωνήθηκε από τα κράτη μέλη για τη συμμετοχή στη διά βίου μάθηση, το μέσο ποσοστό το 2007 ήταν 9,7%, με μεγάλες διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών, που κυμαίνονταν από 1,3% έως 32%.

Για να διευθετήσει το ζήτημα αυτό, καθώς και άλλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη, όπως οι δημογραφικές αλλαγές, η ραγδαία ανάπτυξη σε άλλες περιοχές του κόσμου και η φτώχεια σε συνδυασμό με την κοινωνική ένταξη, η Επιτροπή εξέδωσε το 2006 ανακοίνωση με τίτλο «Εκπαίδευση ενηλίκων: ποτέ δεν είναι αργά για μάθηση»³⁵. Στην ανακοίνωση αυτή επισημαίνεται η σπουδαιότητα της μάθησης των ενηλίκων για την υποστήριξη της απασχολησιμότητάς τους, της κινητικότητάς τους στην αγορά εργασίας, της απόκτησης βασικών δεξιοτήτων, ταυτόχρονα με την προαγωγή μιας αγοράς εργασίας και μιας κοινωνίας χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς.

Σε συνέχεια της ανακοίνωσης εκδόθηκε σχέδιο δράσης³⁶ τον Σεπτέμβριο του 2007, όπου παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο τα κράτη μέλη και άλλα εμπλεκόμενα μέρη που τυγχάνουν στήριξης σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορούσαν να αναπτύξουν αποτελεσματικά και αποδοτικά συστήματα εκπαίδευσης ενηλίκων. Τον Μάιο του 2008 το Συμβούλιο εξέδωσε δέσμη συμπερασμάτων για την εκπαίδευση των ενηλίκων³⁷, που ενισχύει και αναπτύσσει περαιτέρω τη στρατηγική της Επιτροπής για την ανάληψη δράσης στον συγκεκριμένο τομέα.

Η αυξημένη και δικαιότερη συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση είναι καίριας σημασίας. Πρέπει να καλλιεργηθεί περαιτέρω η νοοτροπία ποιότητας με ιδιαίτερη έμφαση στους εκπαιδευομένους, στην επαγγελματική ανέλιξη των εργαζομένων, στους παρόχους και στην παροχή μάθησης. Η εφαρμογή συστημάτων αναγνώρισης και επικύρωσης της μη τυπικής και άτυπης μάθησης είναι ουσιώδους σημασίας για την παροχή κινήτρων στους ενηλίκους.

³⁵ http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf

³⁶ http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_en.pdf

³⁷ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2008 για την εκπαίδευση των ενηλίκων (2008/C 140/09, ΕΕ C 140 της 6.6.2008, σ. 10).

Τέλος, η ποιότητα και η συγκρισιμότητα των δεδομένων σχετικά με τις μαθησιακές ανάγκες των ενηλίκων χρήζει βελτίωσης, ούτως ώστε να χρησιμοποιηθεί ως βάση για τη μελλοντική χάραξη πολιτικών.

Εισαγωγή: Ειδικοί και επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Grundtvig

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος Grundtvig, όπως ορίζονται στο άρθρο 29 παράγραφος 1 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) να ανταποκριθεί στην εκπαιδευτική πρόκληση που συνιστά η γήρανση του πληθυσμού στην Ευρώπη·
- β) να προσφέρει στους ενηλίκους τρόπους βελτίωσης των γνώσεων και των ικανοτήτων τους.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Grundtvig, όπως ορίζονται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η βελτίωση της ποιότητας της κινητικότητας και της δυνατότητας πρόσβασης σε αυτήν, σε ολόκληρη την Ευρώπη, ατόμων που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων, και η ποσοτική αύξησή της, ώστε να υποστηριχθεί η κινητικότητα τουλάχιστον 7.000 ατόμων αυτής της κατηγορίας ανά έτος έως το 2013·
- β) η βελτίωση της ποιότητας και η ποσοτική αύξηση της συνεργασίας μεταξύ οργανισμών που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων σε όλη την Ευρώπη·
- γ) η συνδρομή σε άτομα από ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και από περιθωριακά κοινωνικά περιβάλλοντα, ιδίως ηλικιωμένους και αυτούς που εγκατέλειψαν την εκπαίδευση χωρίς βασικά επαγγελματικά προσόντα, ώστε να τους δοθούν εναλλακτικές ευκαιρίες πρόσβασης σε εκπαίδευση ενηλίκων·
- δ) η διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων πρακτικών στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων και η μεταφορά τους, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς από μια συμμετέχουσα χώρα σε άλλες·
- ε) η υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής για τη διά βίου μάθηση με βάση τις ΤΠΕ·
- στ) η βελτίωση των παιδαγωγικών προσεγγίσεων και της διαχείρισης των οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων.

Προτεραιότητες για τις δράσεις Grundtvig

4.1. Κινητικότητα και εταιρικές σχέσεις

Κινητικότητα: υποτροφίες ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης για το προσωπικό· επισκέψεις και ανταλλαγές· περίοδοι άσκησης σε θέση βοηθού· εργαστήρια· σχέδια εθελοντισμού για άτομα άνω των 50 ετών

Δεν υπάρχουν θέματα προτεραιότητας για τη συγκεκριμένη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συνιστάται θερμά στους αιτούντες να συμβουλευόνται τον δικτυακό τόπο του εθνικού φορέα στη χώρα τους, ώστε να βεβαιώνονται κατά πόσον υπάρχουν εθνικές προτεραιότητες ή άλλοι εθνικοί κανόνες σχετικά με αυτές τις δράσεις.

Εταιρικές σχέσεις

Δεν υπάρχουν θέματα προτεραιότητας για τη συγκεκριμένη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συνιστάται θερμά στους αιτούντες να συμβουλευονται τον δικτυακό τόπο του εθνικού φορέα στη χώρα τους, ώστε να βεβαιώνονται κατά πόσον υπάρχουν εθνικές προτεραιότητες ή άλλοι εθνικοί κανόνες σχετικά με αυτές τις δράσεις.

4.2. Πολυμερή σχέδια

Θα υποστηρίζονται σχέδια τα οποία αναπτύσσουν καινοτομία και/ή διαδίδουν την καινοτομία και τις ορθές πρακτικές με ενδεχόμενα σημαντικό αντίκτυπο.

Ιδιαίτερη προτεραιότητα θα δίνεται σε σχέδια που προβλέπουν στα αποτελέσματά τους την οργάνωση μαθημάτων ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης για το προσωπικό του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, είτε ως πρωταρχικό στόχο του σχεδίου είτε ως μέσο για τη διάδοση των άλλων καινοτόμων αποτελεσμάτων του σχεδίου.

4.2.1. Προτεραιότητα 1: Βασικές ικανότητες³⁸

Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να παρέχουν απτά αποτελέσματα (μέθοδοι, μέσα, υλικά) που είναι δυνατό να διανεμηθούν και τα οποία θα επικεντρώνονται στα εξής:

- στη διεύρυνση των δυνατοτήτων πρόσβασης σε βασικές δεξιότητες, όπως η ικανότητα γραφής και ανάγνωσης, η επικοινωνία σε ξένες γλώσσες, η μαθηματική ικανότητα, οι βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία και η ψηφιακή ικανότητα·
- στην παροχή βοήθειας στους εκπαιδευόμενους για να αναπτύξουν εγκάρσιες ικανότητες, όπως κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη, πολιτισμικές και διαπολιτισμικές ικανότητες και επιχειρηματικό πνεύμα, με στόχο την προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες και στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας·
- στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των ενηλίκων και στην προαγωγή της προσωπικής τους ολοκλήρωσης μέσω της ανάπτυξης της πολιτισμικής τους συνείδησης και της ικανότητάς τους για δημιουργική έκφραση.

4.2.2. Προτεραιότητα 2: Βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης ενηλίκων

Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να παρέχουν απτά αποτελέσματα (μέθοδοι, μέσα, υλικά) που είναι δυνατό να διανεμηθούν και τα οποία θα επικεντρώνονται στα εξής:

- στον προσδιορισμό των μαθησιακών αναγκών των εκπαιδευτικών, των επιμορφωτών και του λοιπού διδακτικού προσωπικού·

³⁸ Σύσταση 2006/962/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες για τη διά βίου μάθηση, ΕΕ L 394 της 30.12.2006, σ. 10. Οι οκτώ βασικές ικανότητες είναι οι εξής: επικοινωνία στη μητρική γλώσσα· επικοινωνία σε ξένες γλώσσες· μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία· ψηφιακή ικανότητα· μεταγνωστικές ικανότητες (Learning to learn)· κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη· πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα· πολιτισμική συνείδηση και έκφραση.

- στη βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτών, των επιμορφωτών και του λοιπού προσωπικού στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, π.χ. μέσω της παροχής αρχικής ή ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης και της ανάπτυξης κατάλληλων επαγγελματικών προσόντων·
- στην ενδυνάμωση της συνεργασίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο μεταξύ των οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων και άλλων φορέων μάθησης και των επιχειρήσεων, π.χ., στο πλαίσιο της έννοιας «μαθησιακή περιφέρεια»·
- στην καλύτερη ανταπόκριση των δεξιοτήτων των ενηλίκων στις δεξιότητες που είναι αναγκαίες στην αγορά εργασίας, όπως αναφέρεται στη στρατηγική «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας»·
- στη βελτίωση της διασφάλισης της ποιότητας των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένης της διερεύνησης τρόπων με τους οποίους το Ευρωπαϊκό Κοινό Πλαίσιο Αναφοράς για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην επαγγελματική κατάρτιση³⁹ και τα πρότυπα και οι κατευθυντήριες γραμμές για τη διασφάλιση της ποιότητας στο χώρο της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης⁴⁰ μπορούν να εφαρμοστούν στην εκπαίδευση ενηλίκων.

4.2.3. **Προτεραιότητα 3: Βελτίωση της ελκυστικότητας της εκπαίδευσης ενηλίκων και της πρόσβασης σε αυτή**

Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να παρέχουν απτά αποτελέσματα (μέθοδοι, μέσα, υλικά) που είναι δυνατό να διανεμηθούν και τα οποία θα επικεντρώνονται στα εξής:

- στην παροχή κινήτρων για μάθηση στους μεμονωμένους εκπαιδευομένους μέσω, μεταξύ άλλων, υπηρεσιών συμβουλευτικής και προσανατολισμού, στρατηγικών προσέγγισης, εκστρατειών ευαισθητοποίησης και συμπράξεων με επιχειρήσεις·
- στη χρήση ΤΠΕ, ηλεκτρονικής μάθησης και των μέσων για τη διεύρυνση των δυνατοτήτων πρόσβασης στην εκπαίδευση ενηλίκων·
- στη βελτίωση της διαφάνειας και στη χρήση των επαγγελματικών προσόντων που αποκτώνται από την εκπαίδευση ενηλίκων, καθώς και στη διευκόλυνση της πρόσβασης στην επαγγελματική, γενική και τριτοβάθμια εκπαίδευση.

4.2.4. **Προτεραιότητα 4: Βελτίωση της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης**

Στο πλαίσιο της προτεραιότητας αυτής, τα σχέδια πρέπει να επικεντρώνονται στην παραγωγή, δοκιμή και εφαρμογή μεθόδων, μέσων και υλικών με στόχο:

- τη βελτίωση της επικύρωσης των αποτελεσμάτων της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών αναγκών των ενηλίκων εκπαιδευομένων·
- τη βελτίωση της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης των επαγγελματιών του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων·
- την αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο τα υφιστάμενα πλαίσια και αρχές, όπως οι ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης

³⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0179:FIN:EN:PDF>

⁴⁰ http://www.eqar.eu/fileadmin/documents/e4/050221_ENQA_report.pdf

μάθησης, είναι δυνατόν να εφαρμόζονται στη μάθηση ενηλίκων για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων αναγκών των ενηλίκων·

- τον προσδιορισμό και τη διάδοση των μηχανισμών αξιολόγησης των ικανοτήτων και την αναγνώριση της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης των μεταναστών.

4.2.5. Προτεραιότητα 5: Προώθηση της μάθησης ενηλίκων για περιθωριοποιημένους και μειονεκτούντες πολίτες και μετανάστες

Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να παρέχουν απτά αποτελέσματα (μέθοδοι, μέσα, υλικά) που είναι δυνατό να διανεμηθούν και τα οποία θα επικεντρώνονται στα εξής:

- στο σχεδιασμό εναλλακτικών προσεγγίσεων μάθησης για την ενσωμάτωση ή επανενσωμάτωση περιθωριοποιημένων και μειονεκτούντων πολιτών στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας·
- στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, τη μάθηση περιθωριοποιημένων πολιτών και τη γλωσσική, κοινωνική και πολιτισμική ένταξή τους·
- στην ενίσχυση των ευκαιριών μάθησης με βάση τη συμμετοχή στις δραστηριότητες της τοπικής κοινωνίας·
- στη χρήση του αθλητισμού για την παροχή μαθησιακών ευκαιριών σε περιθωριοποιημένους και μειονεκτούντες πολίτες.

4.2.6. Προτεραιότητα 6: Διδασκαλία και μάθηση σε μεγαλύτερες ηλικίες· διαγενεακή μάθηση και μάθηση στην οικογένεια

Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να παρέχουν απτά αποτελέσματα (μέθοδοι, μέσα, υλικά) που είναι δυνατό να διανεμηθούν και τα οποία θα επικεντρώνονται στα εξής:

- στη μεταφορά γνώσεων, μεθόδων και ορθών πρακτικών για την εκπαίδευση των ηλικιωμένων πολιτών·
- στον εφοδιασμό των ηλικιωμένων πολιτών με τις δεξιότητες που χρειάζονται για την προσαρμογή τους στις αλλαγές και τη διατήρηση της ενεργού τους συμμετοχής στην κοινωνία·
- στη συμβολή των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων στη μάθηση άλλων ατόμων·
- στην ανάπτυξη καινοτόμων προσεγγίσεων της διαγενεακής μάθησης και της μάθησης στην οικογένεια.

4.3. Δίκτυα

4.3.1. Προτεραιότητα 1: Εκμάθηση γλωσσών στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων

Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να εστιάζονται:

- στην ανταλλαγή γνώσεων και στη διάδοση ορθών πρακτικών για ευκαιρίες εκμάθησης γλωσσών από ενηλίκους
- στον εντοπισμό των υφιστάμενων, αναδυόμενων και μελλοντικών αναγκών για ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκμάθησης γλωσσών από ενηλίκους (περιλαμβανομένης της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης)
- στην ανάπτυξη στρατηγικών για την αποκατάσταση των ελλείψεων στην εκμάθηση γλωσσών από ενηλίκους, στις περιπτώσεις στις οποίες οι υφιστάμενες παροχές είναι ανεπαρκείς
- στην ανάπτυξη στρατηγικών, συστημάτων και υλικών για την ενδυνάμωση της διαπολιτισμικής ικανότητας του προσωπικού του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων
- στη διάδοση συστημάτων και υλικού για την κατάρτιση ατόμων που διδάσκουν γλώσσες σε ενηλίκους.

4.3.2. Προτεραιότητα 2: Ακαδημαϊκή δικτύωση στην εκπαίδευση ενηλίκων

Στο πλαίσιο της προτεραιότητας αυτής, τα δίκτυα καλούνται να προωθούν τη στενότερη συνεργασία και δικτύωση μεταξύ διδασκαλίας και έρευνας για τους παρόχους και τους επαγγελματίες στον τομέα της μάθησης και της εκπαίδευσης ενηλίκων. Τα δίκτυα πρέπει να εστιάζονται στα εξής:

- στη διερεύνηση και ανάλυση των αναγκών για την ευρωπαϊκή εκπαιδευτική και ερευνητική ατζέντα της διά βίου μάθησης γενικά και της μάθησης ενηλίκων ειδικότερα
- στη διερεύνηση, ανάλυση και συζήτηση των σημερινών και των μελλοντικών τάσεων όσον αφορά την έρευνα για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση σε πανεπιστημιακό επίπεδο
- στον προσδιορισμό αποτελεσματικών μοντέλων χρηματοδότησης της ακαδημαϊκής δικτύωσης
- στον προσδιορισμό και στην προώθηση της στενότερης συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα της ανδραγωγίας / εκπαίδευσης ενηλίκων
- στην ανάπτυξη, δοκιμή και προώθηση εργαλείων διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας στη μάθηση ενηλίκων
- στην ανάλυση των συνεπειών των εθνικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα της μάθησης ενηλίκων
- στην ανάπτυξη δομών συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των ενώσεων που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και άλλων φορέων που εμπλέκονται σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης σε σχέση με τη μάθηση ενηλίκων.

4.3.3. Προτεραιότητα 3: Δικτύωση ενδιαφερόμενων μερών στην εκπαίδευση ενηλίκων

Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να εστιάζονται:

- στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των παρόχων εκπαίδευσης ενηλίκων, των ΜΚΟ, της κοινωνίας των πολιτών, των κοινωνικών εταίρων και των αρμοδίων για τη λήψη αποφάσεων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο·
- στην ανταλλαγή γνώσεων και στη διάδοση ορθών πρακτικών σχετικά με ευκαιρίες μάθησης ενηλίκων στην Ευρώπη·
- στον εντοπισμό των υφιστάμενων, αναδυόμενων και μελλοντικών αναγκών για ευρωπαϊκή συνεργασία στους τομείς της μάθησης και της καθοδήγησης ενηλίκων·
- στη διερεύνηση μεθόδων και πρακτικών αύξησης της συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση.

4.3.4. Προτεραιότητα 4: Επικύρωση και πιστοποίηση

Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας, τα σχέδια πρέπει να εστιάζονται:

- στη βελτίωση της επικύρωσης των αποτελεσμάτων της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών αναγκών των ενηλίκων εκπαιδευομένων·
- στη βελτίωση της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης των επαγγελματιών του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων·
- στην αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο τα ισχύοντα πλαίσια και αρχές μπορούν να εφαρμοστούν στη μάθηση ενηλίκων, ώστε να καλύψουν τις συγκεκριμένες ανάγκες των ενηλίκων·
- στον προσδιορισμό και τη διάδοση των μηχανισμών αξιολόγησης των ικανοτήτων και στην αναγνώριση της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης των μεταναστών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΕΓΚΑΡΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ειδικό και επιχειρησιακό στόχοι του εγκάρσιου προγράμματος

Οι ειδικοί στόχοι του εγκάρσιου προγράμματος, όπως ορίζονται στο άρθρο 32 παράγραφος 1 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η προώθηση της ευρωπαϊκής συνεργασίας σε τομείς που καλύπτουν δύο ή περισσότερα τομεακά επιμέρους προγράμματα·
- β) η προώθηση της ποιότητας και της διαφάνειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης των κρατών μελών.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του εγκάρσιου προγράμματος, όπως ορίζονται στο άρθρο 32 παράγραφος 2 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η υποστήριξη της ανάπτυξης πολιτικών και της συνεργασίας για τη διά βίου μάθηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδίως στο πλαίσιο της διαδικασίας της Λισαβόνας και του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010», καθώς και των διαδικασιών της Μπολόνια και της Κοπεγχάγης και των διαδόχων τους·
- β) η διασφάλιση επαρκούς παροχής συγκρίσιμων δεδομένων, στατιστικών και αναλύσεων για την υποστήριξη της ανάπτυξης πολιτικής για τη διά βίου μάθηση, καθώς και η παρακολούθηση της προόδου ως προς τους σκοπούς και τους στόχους της διά βίου μάθησης, και ο εντοπισμός τομέων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής·
- γ) η προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και η υποστήριξη της γλωσσικής ποικιλομορφίας στα κράτη μέλη·
- δ) η υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής για τη διά βίου μάθηση με βάση τις ΤΠΕ·
- ε) η διασφάλιση ότι τα αποτελέσματα του προγράμματος διά βίου μάθησης θα αναγνωρίζονται, θα επιδεικνύονται και θα εφαρμόζονται κατάλληλα σε ευρεία κλίμακα.

1. ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1 - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

1.1 Επισκέψεις μελέτης για ειδικούς της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης και για αρμόδιους για τη λήψη αποφάσεων - (Κινητικότητα)

Η συγκεκριμένη δράση εστιάζεται στην προώθηση πνεύματος αλληλοδιδασκαλίας μεταξύ ομολόγων, δηλαδή στην παρατήρηση, στις ανταλλαγές και στην αμοιβαία μάθηση σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος σε επίπεδο ΕΕ. Η δράση αυτή ενθαρρύνει την εξέταση σχετικών θεμάτων και αναπτύσσει ποιοτικές προσεγγίσεις, με την παράλληλη προώθηση της διαφάνειας στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ιδιαίτερη έμφαση θα δίνεται στην αύξηση της συμμετοχής των αρμόδιων για τη χάραξη πολιτικής και τη λήψη αποφάσεων.

Το πρόγραμμα των μελετών επίσκεψης θα συμβαδίζει με τις προτεραιότητες της πολιτικής για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένων των προτεραιοτήτων που καθορίζονται από τα κράτη μέλη. Επιπλέον, δίνεται προτεραιότητα στη στενότερη σύνδεση

των θεμάτων που εξετάζονται από τις επισκέψεις μελέτης με την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβόνας και τις προτεραιότητες του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010», συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών της Κοπεγχάγης και της Μπολόνια.

Οι νέες προτεραιότητες των επισκέψεων μελέτης συνδέονται, με τη σειρά τους, με το επικαιροποιημένο στρατηγικό πλαίσιο ευρωπαϊκής συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Συνυπολογίζονται οι τέσσερις στρατηγικές προκλήσεις που πρέπει να αποτελούν τη βάση συνεργασίας σε επίπεδο πολιτικής στην ΕΕ έως το 2020.

Οι εν λόγω προκλήσεις είναι οι εξής:

- υλοποίηση της διά βίου μάθησης και της κινητικότητας των εκπαιδευομένων·
- βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας της παρεχόμενης υπηρεσίας και των αποτελεσμάτων της·
- προώθηση της ισότητας και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά·
- τόνωση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικότητας σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Με βάση τα παραπάνω, τα κυριότερα θέματα το 2010 για τις επισκέψεις μελέτης θα είναι τα εξής:

- βασικές ικανότητες για όλους, όπως δημιουργικότητα, καινοτομία και επιχειρηματικότητα·
- καλύτερη πρόσβαση, ισότητα, ποιότητα και αποδοτικότητα όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση·
- διατήρηση της ελκυστικότητας της διδασκαλίας και της κατάρτισης και βελτίωση της άσκησης διευθυντικών καθηκόντων·
- εκπαίδευση και κατάρτιση στην υπηρεσία της απασχολησιμότητας·
- εφαρμογή κοινών ευρωπαϊκών μέσων και εργαλείων, αρχών και πλαισίων για τη διά βίου μάθηση, συμπεριλαμβανομένης της διά βίου καθοδήγησης·
- τάσεις και προκλήσεις στις στρατηγικές διά βίου μάθησης·
- δημιουργία κοινοτήτων μάθησης, με τη συμμετοχή όλων των φορέων της εκπαίδευσης και κατάρτισης·
- προώθηση της διασυνοριακής κινητικότητας στη διά βίου μάθηση.

Ο κατάλογος των θεμάτων για την περίοδο 2010-2011 ανταποκρίνεται πλήρως σε αυτή τη διάρθρωση.

1.2 Μελέτες και συγκριτική έρευνα

Στόχοι της εν λόγω δράσης είναι η συγκριτική ανάλυση των εκπαιδευτικών συστημάτων στην ΕΕ με σκοπό την εξασφάλιση επαρκούς παροχής συγκρίσιμων δεδομένων, στατιστικών και ανάλυσης που θα χρησιμεύουν ως βάση της ανάπτυξης πολιτικής για τη διά βίου μάθηση, καθώς και η παρακολούθηση της προόδου ως προς την επίτευξη των σκοπών και των στόχων της διά βίου μάθησης και ο προσδιορισμός των τομέων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής.

Τα θέματα προτεραιότητας στο πλαίσιο της συγκριτικής έρευνας με στόχο την ενδυνάμωση της βάσης τεκμηρίωσης σχετικά με πολιτικές και πρακτικές στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση είναι τα εξής:

1. Προαγωγή της ποιότητας, της αποδοτικότητας και της ισότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση·
2. Παροχή μάθησης ενηλίκων: προσδιορισμός, αξιολόγηση και προώθηση της ποιότητας στην οργάνωση, διαχείριση και χρηματοδότηση της μάθησης ενηλίκων.
3. Απόκτηση βασικών ικανοτήτων στην προσχολική και στην υποχρεωτική εκπαίδευση·
4. Ελκυστικότητα και ποιότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης: διακυβέρνηση των συστημάτων ΕΕΚ και βελτίωση της κατανόησης των δεσμών μεταξύ της ΕΕΚ, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του επαγγελματικού βίου·
5. Απόκτηση δημιουργικών ικανοτήτων στη μαθησιακή διαδικασία και επίδρασή τους στην καινοτομία σε τεχνικό, κοινωνικό και θεσμικό επίπεδο·
6. Δημιουργία νέων τρόπων μέτρησης των ικανοτήτων, πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες στο χώρο της οικονομίας και της κοινωνίας· δυνατότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης να ανταποκρίνονται σε αυτές τις ανάγκες· και ποιότητα της μετάβασης από την εκπαίδευση και κατάρτιση και στην αγορά εργασίας.

Προτεραιότητα θα δίνεται στα σχέδια που εστιάζονται στις σπουδές και στην έρευνα σε θέματα που δεν καλύπτονται επαρκώς από πρόσφατες ή συνεχιζόμενες και προσεχείς μελέτες οι οποίες χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δράσης. Οι αιτούντες, προτού υποβάλουν πρόταση, πρέπει να εξασφαλίζουν ότι το προτεινόμενο θέμα δεν έχει ήδη καλυφθεί ούτε πρόκειται να καλυφθεί από άλλη μελέτη που χρηματοδοτείται από κοινοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα.

Οι μελέτες που επιλέχθηκαν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δράσης το 2007 και το 2008 βρίσκονται στην εξής διεύθυνση:

http://eacea.ec.europa.eu/lfp/general_information/key_activity_1_en.html#links

Μελέτες και εκθέσεις που αφορούν την εκπαίδευση και την κατάρτιση και οι οποίες χρηματοδοτούνται από τη Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού βρίσκονται στην εξής διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/education/more-information/moreinformation139_en.htm

Προσκλήσεις για την υποβολή προσφορών στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης και της νεολαίας βρίσκονται στην εξής διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/calls/tenders_en.html

Οι μελέτες που εκπονούνται από το δίκτυο Eurydice βρίσκονται στην εξής διεύθυνση:

<http://www.eurydice.org>

2. ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2 - ΓΛΩΣΣΕΣ

Εισαγωγή: Πλαίσιο πολιτικής

Η γλωσσική ποικιλομορφία είναι γεγονός στην Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει τη δέσμευση να διαφυλάσσει και να προάγει τη βασική αυτή συνιστώσα του πολιτισμού μας. Στο επικαιροποιημένο ευρωπαϊκό στρατηγικό πλαίσιο για την εκπαίδευση και την κατάρτιση 2010 η ικανότητα επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες θεωρείται βασική ικανότητα. Η ύπαρξη ενός εργατικού δυναμικού με πρακτικές γλωσσικές και διαπολιτισμικές δεξιότητες βοηθά τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να συμμετέχουν αποτελεσματικά στον ανταγωνισμό στην παγκόσμια αγορά, ενισχύει την απασχολησιμότητα των ευρωπαίων εργαζομένων και συμβάλλει καθοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη και στη βελτίωση των θέσεων εργασίας. Η πολυγλωσσία συμβάλλει επίσης στην προσωπική εξέλιξη και στην ενεργοποίηση του ευρωπαίου πολίτη, εδραιώνει την κοινωνική συνοχή και προάγει τον διαπολιτισμικό διάλογο, δημιουργώντας ευκαιρίες για την ανακάλυψη άλλων αξιών, πεποιθήσεων και συμπεριφορών. Η προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής ποικιλομορφίας αποτελεί στόχο του προγράμματος γενικότερα, και ιδίως των επιμέρους προγραμμάτων Comenius, Erasmus, Grundtvig και Leonardo. Η βασική δραστηριότητα «Γλώσσες» συμπληρώνει τα τομεακά αυτά προγράμματα μέσω της κάλυψης των αναγκών διδασκαλίας και εκμάθησης γλωσσών σε δύο ή περισσότερους σχετικούς τομείς. Όλες οι γλώσσες είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού.

2.1 Πολυμερή σχέδια

Τα εγκάρσια αυτά σχέδια πρέπει να συμπληρώνουν τουλάχιστον δύο από τα τέσσερα προαναφερόμενα προγράμματα και να εστιάζονται στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τα πλεονεκτήματα της εκμάθησης γλωσσών, στην πολυγλωσσική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην προώθηση της πρόσβασης σε πόρους εκμάθησης γλωσσών και στην ανάπτυξη και διάδοση υλικού εκμάθησης γλωσσών, περιλαμβανομένων επιγραμμικών (on-line) κύκλων μαθημάτων και μέσων για την εξέταση της γλωσσικής ικανότητας. Ανάλογα με την περίπτωση, συνιστάται ένθερμα η χρήση του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις γλώσσες.

Προτεραιότητα θα δίνεται σε προτάσεις οι οποίες καλύπτουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα θέματα:

- ενίσχυση της απόκτησης ικανοτήτων στις λιγότερο ομιλούμενες ευρωπαϊκές γλώσσες και/ή ευαισθητοποίηση ως προς αυτές, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας ρομανί·
- ενίσχυση της απόκτησης ικανοτήτων σε ξένες γλώσσες για τη βελτίωση του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ευρώπη·
- ενίσχυση των γλωσσικών ικανοτήτων που είναι συναφείς με το χώρο εργασίας, έτσι ώστε να βελτιωθεί η ένταξη των ατόμων στις επιχειρήσεις και να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης·
- ανάπτυξη και προώθηση μεθοδολογιών για την ενθάρρυνση των σπουδαστών ξένων γλωσσών και τη βελτίωση της ικανότητάς τους για εκμάθηση γλωσσών, ιδίως μέσω των τεχνολογιών της επικοινωνίας και της πληροφορίας.

2.2 Δίκτυα

Τα εγκάρσια αυτά δίκτυα συμβάλλουν στην εφαρμογή γλωσσικών πολιτικών στην Ευρώπη. Προωθούν την εκμάθηση γλωσσών και τη γλωσσική ποικιλομορφία, στηρίζουν την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με καινοτόμες τεχνικές και ορθές πρακτικές, ιδίως μεταξύ των αρμοδίων λήψης αποφάσεων και των βασικών επαγγελματιών του τομέα της εκπαίδευσης, και προσαρμόζουν και διαδίδουν τα προϊόντα προγενέστερων σχεδίων σε δυνητικούς τελικούς χρήστες (δημόσιες αρχές, επαγγελματίες, επιχειρήσεις, σπουδαστές γλωσσών κ.λπ.).

Προτεραιότητα θα δίνεται σε προτάσεις που καλύπτουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα θέματα:

- τις ορθές πρακτικές για τη βελτίωση του διαπολιτισμικού διαλόγου και της κοινωνικής ένταξης στην Ευρώπη μέσω της εκμάθησης και της διδασκαλίας γλωσσών·
- τις ορθές πρακτικές για τη διδασκαλία γλωσσών σε άτομα με περιορισμένες εκπαιδευτικές και ακαδημαϊκές δεξιότητες·
- τις ορθές πρακτικές για τη διδασκαλία γλωσσών σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

3. ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3 - ΤΠΕ

Εισαγωγή: Πλαίσιο πολιτικής

Η προώθηση των ΤΠΕ για τη μάθηση αποτελεί στόχο του προγράμματος γενικώς, και ιδίως των επιμέρους προγραμμάτων Comenius, Erasmus, Grundtvig και Leonardo. Η βασική δραστηριότητα «ΤΠΕ» συμπληρώνει τα προγράμματα αυτά, καλύπτοντας τις ΤΠΕ για τις μαθησιακές ανάγκες σε δύο ή περισσότερους από τους σχετικούς τομείς.

Εστιάζεται στη δυναμική των ΤΠΕ ως καταλύτη της κοινωνικής και εκπαιδευτικής καινοτομίας και αλλαγής. Αντικείμενό της δεν είναι η τεχνολογία αλλά οι τρόποι βελτίωσης της μαθησιακής διαδικασίας μέσω των ΤΠΕ (π.χ. προσομοιώσεις· ανακαλυπτική μάθηση· επανένταξη ατόμων που εγκατέλειψαν το σχολείο· δυνατότητες μάθησης εκτός του σχολικού περιβάλλοντος· ευέλικτη διά βίου μάθηση για τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος).

Από τη Λισαβόνα και έπειτα, έχει επιτευχθεί σε όλα τα κράτη μέλη σημαντική πρόοδος στον τομέα των ΤΠΕ για την εκπαίδευση. Σχεδόν όλα τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι εξοπλισμένα και δικτυωμένα μέσω ΤΠΕ. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν οι ΤΠΕ όσον αφορά τη στήριξη καινοτόμων παιδαγωγικών εξελίξεων, γενικευμένης πρόσβασης στη διά βίου μάθηση και προηγμένης διαχείρισης των εκπαιδευτικών συστημάτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο αναμένεται να μεγιστοποιηθούν οι αποδόσεις των προγενέστερων επενδύσεων στις ΤΠΕ.

Προτεραιότητες για δράση στο πλαίσιο της βασικής δραστηριότητας 3: ΤΠΕ

3.1 Πολυμερή σχέδια

Θα δίνεται προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα:

3.1.1 Προτεραιότητα 1: Καθορισμός και εφαρμογή καινοτόμων χρήσεων των ΤΠΕ για τη διά βίου μάθηση, ιδίως για ομάδες απειλούμενες με αποκλεισμό

Οι ΤΠΕ παρέχουν στα άτομα τη δυνατότητα βελτίωσης της κοινωνικής δικτύωσής τους, γεγονός που μπορεί να βελτιώσει τις μαθησιακές προοπτικές τους. Η μάθηση είναι, ως επί το πλείστον, μια κοινωνική διαδικασία. Η αυτόνομη μάθηση και η άτυπη μάθηση μέσω αλληλοδιδασκαλίας ομολόγων αποτελούν σημαντικά μέσα ανάπτυξης ηλεκτρονικών δεξιοτήτων και ψηφιακών ικανοτήτων. Ταυτόχρονα, πρόκειται για δεξιότητες αυξανόμενης σημασίας στο πλαίσιο της τυπικής μάθησης. Μια νέα γενιά εργαλείων και πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης βάσει των ΤΠΕ («Web 2.0» και άλλες σχετικές εξελίξεις στις ΤΠΕ) γνωρίζει ταχεία και εκτεταμένη διάδοση. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ιστολόγια, οι ιστοθέσεις βάσει λογισμικού wiki, τα βιντεομηνύματα (podcast), το λογισμικό κοινωνικής δικτύωσης, οι ιστοσελίδες εικονικής κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και εργαλεία όπως τα κινητά τηλέφωνα. Πρόκειται για εργαλεία εύχρηστα, οικονομικά προσιτά και διαδεδομένα, ιδίως μεταξύ ατόμων απειλούμενων με αποκλεισμό (άτομα που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο, εθνοτικές μειονότητες, ηλικιωμένοι κ.λπ.), τα οποία παρέχουν, ως εκ τούτου, τη δυνατότητα (επανα)σύνδεσης των ομάδων που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού με δημόσιες υπηρεσίες, διαδικασίες μάθησης και δραστηριότητες συμμετοχής στα κοινά.

Τα σχέδια πρέπει να καλύπτουν:

- την ανάπτυξη και εφαρμογή πειραματικών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων που σχετίζονται με τις νέες αυτές τάσεις και εργαλεία, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης της επίδρασής τους στα μαθησιακά αποτελέσματα, στη συμπεριφορά και τη στάση των εκπαιδευομένων, και στην επίτευξη ευρύτερων στόχων της εκπαιδευτικής πολιτικής, όπως η ποιότητα, η ισότητα, η ενσωμάτωση, η αποτελεσματικότητα, η ανεκτικότητα κ.λπ.
- συγκριτικές αναλύσεις των υφιστάμενων πρακτικών για τον εντοπισμό ορθών πρακτικών που μπορούν να μεταφερθούν και παραγόντων επιτυχίας.

3.1.2 Προτεραιότητα 2: Οι ΤΠΕ ως καταλύτης για την καινοτομία και τη δημιουργικότητα στη διά βίου μάθηση

Η προαγωγή καινοτόμων δεξιοτήτων προϋποθέτει ρηξικέλευθες προσεγγίσεις και στρατηγικές μάθησης και διδασκαλίας όπως τη δημιουργική επίλυση προβλημάτων, την ανακάλυψη, τη μάθηση μέσω της πράξης, την εμπειρική μάθηση, την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα. Η ενισχυμένη από τις ΤΠΕ μάθηση μπορεί να στηρίζει αποτελεσματικά τις νέες αυτές προσεγγίσεις. Τα σχέδια πρέπει να αναπτύσσουν καινοτόμες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις για την επέκταση των μαθησιακών δεξιοτήτων και την ενίσχυση των δυνατοτήτων καινοτομίας.

Θα δίνεται προτεραιότητα σε σχέδια που εντοπίζουν και αξιοποιούν μαθησιακές λύσεις με βάση τις ΤΠΕ και καλύπτουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα θέματα:

- ενίσχυση της δημιουργικότητας, όπου ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να μάθει μέσω της δημιουργικής έκφρασης και της κριτικής και πλάγιας σκέψης για την παραγωγή νέων ιδεών και καινοτόμων λύσεων·
- προαγωγή προσεγγίσεων βασισμένων στην έρευνα και προσανατολισμένων στην επίλυση προβλημάτων, όπου ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να μάθει μέσω της πράξης με πειραματισμούς σε πραγματικά και/ή εικονικά περιβάλλοντα·
- στήριξη της εξ αποστάσεως, αυτόνομης, ανεξάρτητης μάθησης σε πλαίσια όπου οι εκπαιδευόμενοι δύνανται να θέσουν τις γνώσεις τους σε άμεση πρακτική εφαρμογή·
- στήριξη της μάθησης στο πλαίσιο συνεργασίας, σε ομάδες, έτσι ώστε να αντιμετωπίζονται σύνθετα προβλήματα που απαιτούν δημιουργικές και καινοτόμες λύσεις.

3.2 Δίκτυα

Θα δίνεται προτεραιότητα σε δίκτυα τα οποία στοχεύουν στις εξής προτεραιότητες:

3.2.1 Προτεραιότητα 1: Κάλυψη εγκάρσιων θεμάτων για την καινοτομική διασύνδεση και σύνδεση κοινοτήτων μάθησης μέσω των ΤΠΕ

Η έννοια των κοινοτήτων μάθησης γνωρίζεται διαδίδεται ολοένα και περισσότερο, χάρη στους ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ του σχολείου, του σπιτιού, του χώρου εργασίας και των τοπικών κοινοτήτων. Βρίσκεται στον πυρήνα των νέων υπηρεσιών και υποδομών ΤΠΕ που δημιουργούνται στην Ευρώπη.

Προτεραιότητα θα δίνεται σε προτάσεις δικτύων που καλύπτουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα θέματα:

- την ανταλλαγή γνώσεων και την υλοποίηση συμπράξεων στις οποίες συμμετέχουν όλοι οι σχετικοί παράγοντες της μάθησης βάσει ΤΠΕ και οι οποίες καλύπτουν τόσο τη ζήτηση όσο και την προσφορά (π.χ. με τη συμμετοχή εκδοτών και ad-hoc υπευθύνων ανάπτυξης περιεχομένου)·
- την παροχή συμβουλών και στήριξης σε εγκάρσια θέματα που αφορούν τη χρήση υπηρεσιών ψηφιακού περιεχομένου σε περιβάλλοντα τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης, όπως νομικά θέματα σε σχέση με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, πρότυπα ποιότητας, ηλεκτρονική αξιολόγηση και ηλεκτρονικά χαρτοφυλάκια·
- την ανάπτυξη ευρύτερης εκπαιδευτικής καινοτομίας, βάσει της ικανότητας των ΤΠΕ να υποστηρίζουν νέες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και να προσαρμόζονται στις κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές, στις νέες μαθησιακές δεξιότητες και στη διαχείριση των μεταβολών.

3.2.2 Προτεραιότητα 2: Ενίσχυση των δεσμών μεταξύ ΤΠΕ, δημιουργικότητας και δεξιοτήτων καινοτομίας

Έχει διαπιστωθεί η ύπαρξη μιας ολοένα και πιο σημαντικής διασύνδεσης μεταξύ των εξελίξεων στη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση και των νέων δυνατοτήτων που παρέχουν οι εξελίξεις αυτές για την ενίσχυση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας μεταξύ ατόμων, ομάδων και οργανώσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Προτεραιότητα θα δίνεται σε προτάσεις δικτύων που καλύπτουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα θέματα:

- ανταλλαγή γνώσεων και εφαρμογή πειραματικών προσεγγίσεων για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της καινοτομίας μέσω της χρήσης των ΤΠΕ·
- παροχή συμβουλών και στήριξης σε ιδρύματα και επαγγελματίες του συγκεκριμένου τομέα·
- εντοπισμός ορθών πρακτικών και διενέργεια μελετών περιπτώσεων όσον αφορά προσεγγίσεις διδασκαλίας και μάθησης οι οποίες υποστηρίζουν τη δυνατότητα καινοτομίας·
- συμμετοχή σε δραστηριότητες δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης, διευκόλυνση του διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και στήριξη της διάδοσης ευρωπαϊκών αποτελεσμάτων.

4. ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4 – ΔΙΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Η βασική δραστηριότητα «Διάδοση και αξιοποίηση αποτελεσμάτων» αντικατοπτρίζει την αυξανόμενη συνειδητοποίηση, μεταξύ των αρμοδίων χάραξης πολιτικής και των επαγγελματιών, της ανάγκης διασφάλισης των βέλτιστων δυνατών αποτελεσμάτων από σχέδια κοινοτικής χρηματοδότησης και από δράσεις που στηρίζουν την ανανεωμένη ατζέντα της Λισαβόνας και την υλοποίηση του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010». Πρωτεύων στόχος της βασικής αυτής δραστηριότητας είναι η συμβολή στη δημιουργία ενός πλαισίου για την αποτελεσματική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων σε τοπικό, τομεακό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η δράση που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο της βασικής αυτής δραστηριότητας συμπληρώνει τη δράση για τη διάδοση και αξιοποίηση των ειδικών αποτελεσμάτων στο πλαίσιο των τομεακών προγραμμάτων και άλλων βασικών δραστηριοτήτων.

Κατά κανόνα θα προτιμώνται τα σχέδια που προτείνουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση μεταξύ δύο ή περισσότερων τομέων διά βίου μάθησης, που εμπλέκουν τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και/ή δείχνουν ότι διαθέτουν δυναμικό για σημαντικό μετρήσιμο αντίκτυπο σε τομεακό, περιφερειακό, εθνικό και/ή ευρωπαϊκό επίπεδο.

Θα δίνεται προτεραιότητα σε **πολυμερή σχέδια** τα οποία εστιάζονται:

- στην ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών (ανάλυση, μηχανισμοί, μέθοδοι και πρακτικά εργαλεία) για την ευχερέστερη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων·
- στην εγκάρσια δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο (ανά τομέα, θέμα ή ομάδα χρηστών)·
- στην προώθηση δραστηριοτήτων «αξιοποίησης αποτελεσμάτων» στο πλαίσιο των βασικών υφιστάμενων δικτύων και συναφών φορέων με στόχο τη μεταφορά και εφαρμογή των αποτελεσμάτων (πολλαπλασιασμός) και/ή την ενσωμάτωση των διαστάσεων αυτών στις πολιτικές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ JEAN MONNET

Ειδικοί και επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Jean Monnet

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος Jean Monnet, όπως ορίζονται στο άρθρο 35 παράγραφος 1 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η υποκίνηση δραστηριοτήτων διδασκαλίας, έρευνας και προβληματισμού στον τομέα των σπουδών ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης·
- β) η υποστήριξη ενός κατάλληλου φάσματος ιδρυμάτων και ενώσεων που εστιάζονται σε ζητήματα σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, την εκπαίδευση και κατάρτιση σε μια ευρωπαϊκή προοπτική.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Jean Monnet, όπως ορίζονται στο άρθρο 35 παράγραφος 2 της απόφασης για τη θέσπιση του προγράμματος, είναι οι εξής:

- α) η ενίσχυση της αριστείας στη διδασκαλία, την έρευνα και τον προβληματισμό στις σπουδές για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εντός και εκτός της Κοινότητας·
- β) η ανταλλαγή γνώσεων και η συνειδητοποίηση, από τους ειδικευμένους πανεπιστημιακούς και τους ευρωπαίους πολίτες γενικότερα, όσον αφορά θέματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης·
- γ) η υποστήριξη βασικών ευρωπαϊκών ιδρυμάτων που ασχολούνται με θέματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης·
- δ) η υποστήριξη ευρωπαϊκών θεσμών και ενώσεων υψηλής ποιότητας που δραστηριοποιούνται στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ JEAN MONNET

Η δράση α) του προγράμματος Jean Monnet αποσκοπεί στην παρότρυνση της διδασκαλίας, της έρευνας και του προβληματισμού στον τομέα των σπουδών ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης σε επίπεδο ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης). Στόχος είναι η ενίσχυση των γνώσεων και της συνειδητοποίησης μεταξύ ακαδημαϊκών, φοιτητών και πολιτών σε παγκόσμιο επίπεδο σχετικά με θέματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

α) Σχέδια διδασκαλίας (μονάδες διδασκαλίας Jean Monnet, έδρες Jean Monnet και προσωποπαγείς έδρες Jean Monnet)

Θα δίνεται προτεραιότητα σε σχέδια:

- που δημιουργούν νέες δραστηριότητες διδασκαλίας (δηλαδή νέους κύκλους μαθημάτων και/ή νέα προγράμματα σπουδών)·
- που ανανεώνουν το διδακτικό προσωπικό Jean Monnet·
- που υποβάλλονται από ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε τρίτες χώρες, και ιδίως σε χώρες που δεν καλύπτονται ακόμα από σχέδια Jean Monnet·

- που είναι ανοιχτά σε σπουδαστές άλλων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (π.χ. στην ίδια πόλη ή περιφέρεια) και σε σπουδαστές που δεν έρχονται άμεσα σε επαφή με σπουδές στον τομέα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (π.χ. σπουδαστές στους τομείς των επιστημών, της μηχανολογίας, της ιατρικής, της εκπαίδευσης, των τεχνών, των γλωσσών κ.λπ.)·
- που συμβάλλουν στη διά βίου μάθηση (συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης ενηλίκων) και είναι ανοιχτά στη συμμετοχή ομάδων της κοινωνίας των πολιτών (όπως σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε δημοσιογράφους, σε μέλη επαγγελματικών οργανώσεων κ.λπ.)·
- που καλύπτουν ανάγκες διδασκαλίας σε προπτυχιακό και πτυχιακό επίπεδο, καθώς και την επίβλεψη της έρευνας σε διδακτορικό επίπεδο (αυτή η προτεραιότητα εφαρμόζεται μόνο για τις έδρες Jean Monnet και τις προσωποπαγείς έδρες Jean Monnet).

β) Άλλα ακαδημαϊκά και ερευνητικά σχέδια (κέντρα αριστείας Jean Monnet, δραστηριότητες πληροφόρησης και έρευνας, και πολυμερείς ομάδες έρευνας)

Θα δίνεται προτεραιότητα σε σχέδια:

- που περιλαμβάνουν ακαδημαϊκές δραστηριότητες οι οποίες αξιοποιούν πολυεπιστημονικούς πόρους·
- που κάνουν άνοιγμα προς την κοινωνία των πολιτών·
- που εμπλέκουν ερευνητές οι οποίοι προετοιμάζουν διδακτορική διατριβή ή δεν έχουν ακόμα συμπληρώσει 5ετή πείρα σε μεταδιδακτορικό επίπεδο·
- που προβλέπουν τη δημιουργία κοινών διεθνικών δραστηριοτήτων και διαρθρωτικών συνδέσμων με ακαδημαϊκά ιδρύματα σε άλλες χώρες·
- που στοχεύουν στην παραγωγή ερευνητικών αποτελεσμάτων τα οποία δεν μπορούν να επιτευχθούν μέσω δραστηριοτήτων έρευνας σε εθνικό επίπεδο (αυτή η προτεραιότητα εφαρμόζεται μόνο στις δραστηριότητες πληροφόρησης και έρευνας, και στις πολυμερείς ομάδες έρευνας).